

 MAŁOPOLSKA

Oddziaływanie ośrodków akademickich województwa małopolskiego

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

NAUKA

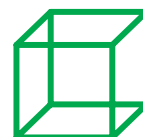
CELE

KOMPETENCJE

UNIWERSYTET

EDUKACJA

STUDENCI

ZAINTERESOWANIA

Oddziaływanie ośrodków akademickich województwa małopolskiego

Kraków 2016

Autorzy opracowania: Andrzej Binda
Karolina Fiut
Agnieszka Górniak

 Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 90 926

Skład publikacji,
projekt okładki: *Grafpol* Agnieszka Blicharz-Krupińska
www.argrafpol.pl

Druk publikacji: Kappadruk Drukarnia, www.kappadruk.pl

ISBN 978-83-65325-30-3

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie
www.obserwatorium.malopolska.pl

Egzemplarz bezpłatny Przy publikowaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

*Wydawca serdecznie dziękuje rektorom małopolskich uczelni
za poświęcenie czasu na przygotowanie zestawień i przesłanie danych.*

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

Szanowni Państwo,

wśród wielu atutów Małopolski na szczególną uwagę zasługuje jej potencjał akademicki – wybitna kadra naukowa i studenci, którzy swoją kreatywnością i pomysłowością zmieniają naszą rzeczywistość, tworzą nowe technologie i rozwiązania. To dzięki nim Uniwersytet Jagielloński, Akademia Górniczo-Hutnicza czy Politechnika Krakowska od lat stoją na podium wielu branżowych rankingów i są rozpoznawalne nie tylko w Europie, ale także poza granicami naszego kontynentu.

Choć zdecydowana większość małopolskich uczelni ulokowana jest w Krakowie, to również i inne miasta regionu dążą do umocnienia pozycji swoich ośrodków akademickich, budują konsekwentnie rozpoznawalność ich marki. Warto o tym pamiętać i zbadać to zagadnienie dokładnie, bo dotychczasowe analizy były pod tym względem dość powierzchowne. Stąd nasza inicjatywa szerszego spojrzenia na ten aspekt i potrzeba przyjrzenia się także specyfice poszczególnych subregionów województwa – bo jak wynika z naszych badań, sytuacja małopolskich uczelni jest bardzo różnorodna, a lokalizacja, wielkość czy rodzaj uniwersytetu mają ogromne znaczenie.

Warto na koniec dodać, że niniejsze opracowanie powstało w wyniku współpracy Regionalnych Obserwatoriów Terytorialnych województw małopolskiego, śląskiego i podkarpackiego, które równolegle przeprowadziły badania na swoim terenie. To pierwszy wspólny projekt tego typu w kraju.

Zapraszam do lektury publikacji.

Jacek Krupa

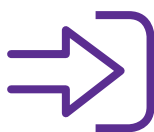
*Marszałek
Województwa Małopolskiego*

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	6
Cel badania.....	7
Metodologia.....	8
Studenci zamieszkali w Małopolsce.....	9
Studenci z Małopolski na uczelniach Śląska i Podkarpacia.....	21
Krajowi studenci zamieszkali poza Małopolską.....	25
Studenci zagraniczni.....	36
Studenci zagraniczni w polskim szkolnictwie wyższym.....	36
Studenci zagraniczni w województwie małopolskim.....	39
Wnioski.....	44

WSTĘP

Idea analizy oddziaływania ośrodków akademickich województwa małopolskiego zrodziła się na podstawie badania „Siła i zasięg oddziaływania ośrodków akademickich województwa śląskiego”, zrealizowanego przez Wydział Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w 2015 roku, w ramach projektu „Rozwój efektywnego systemu monitoringu polityk publicznych w województwie śląskim”. W wyniku dyskusji przedstawicieli województw małopolskiego, śląskiego i podkarpackiego powstała koncepcja wspólnego monitorowania trzech województw, pozwalającego na zbadanie potencjału i oddziaływania szkół wyższych nie tylko każdego województwa z osobna, ale wzajemnych powiązań na tym polu pomiędzy województwami.

Nabywanie nowych umiejętności, poszerzanie wiedzy, poznawanie nowoczesnych rozwiązań to nieodłączne elementy rozwoju zarówno na poziomie jednostki, jak i całego społeczeństwa. Edukacja na poziomie szkoły wyższej stanowi istotne ogniwo w kształtowaniu osobowości przyszłych pokoleń Polaków, ale jest też istotnym etapem w tworzeniu potrzeby przyswajania wiedzy przez całe życie.

Małopolska, z racji zlokalizowania na terenie województwa licznych szkół wyższych, w tym wielu o najwyższej renomie w kraju w poszczególnych kategoriach, aspiruje do roli ośrodka akademickiego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. W niniejszym opracowaniu staraliśmy się odpowiedzieć, na ile ta teza znajduje pokrycie w rzeczywistości.

CEL BADANIA

Celem badania było zdiagnozowanie siły i zakresu oddziaływania uczelni zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego w skali:

1

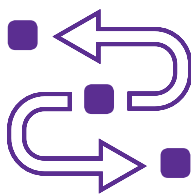
wojewódzkiej, poprzez delimitację obszaru województwa ze względu na korzystanie z usług edukacyjnych szkolnictwa wyższego przygotowanych przez uczelnie znajdujące się w Małopolsce. Dodatkowymi elementami podlegającymi analizie były tryb i rodzaj studiów;

2

krajowej, poprzez wskazanie kierunków, rozumianych jako lokalizacja miejsca zamieszkania, i liczby pozyskiwanych studentów;

3

ponadnarodowej, wskazującej kraje najbardziej zaangażowane w kształcenie swoich obywateli na uczelniach małopolskich.

METODOLOGIA

Badanie polegało na pozyskaniu zbiorów danych nieidentyfikowalnych dotyczących wszystkich studentów bezpośrednio z wyższych uczelni mających siedzibę na terenie Małopolski, w zakresie:

- kodu pocztowego stałego miejsca zamieszkania,
- nazwy miejscowości,
- trybu studiów (stacjonarny i niestacjonarny),
- rodzaju studiów (I, II, III stopnia oraz jednorodne studia magisterskie),
- miejsca studiów (lokalizacji wydziału),
- wg stanu na początek 2016 roku.

Poszczególne rekordy z otrzymanych baz danych zostały uzupełnione o gminę, powiat i województwo przy pomocy powiązania z bazą kodów pocztowych prowadzoną przez Poczta Polska. Studenci zagraniczni zostali wyłączeni do osobnego zbioru.

Spośród 31 uczelni mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego informacje przesłały 22, w tym wszystkie uczelnie publiczne, a w szczególności wszystkie uniwersytety i uczelnie techniczne. Natomiast spośród 8 szkół wyższych z terenu innych województw, mających 12 wydziałów zamiejscowych zlokalizowanych w Małopolsce, odpowiedziała tylko jedna, mająca jeden wydział zamiejscowy. Stąd informacje dotyczące przestrzennej oferty edukacyjnej w zakresie szkolnictwa wyższego są niepełne.

Pomimo znacznego odsetka braku odpowiedzi otrzymano informacje o ponad 182 tysiącach studentów krajowych studiujących na małopolskich uczelniach, co pozwala na prezentację dosyć precyzyjnych wyników w zakresie struktur poszczególnych zjawisk w skali województwa.

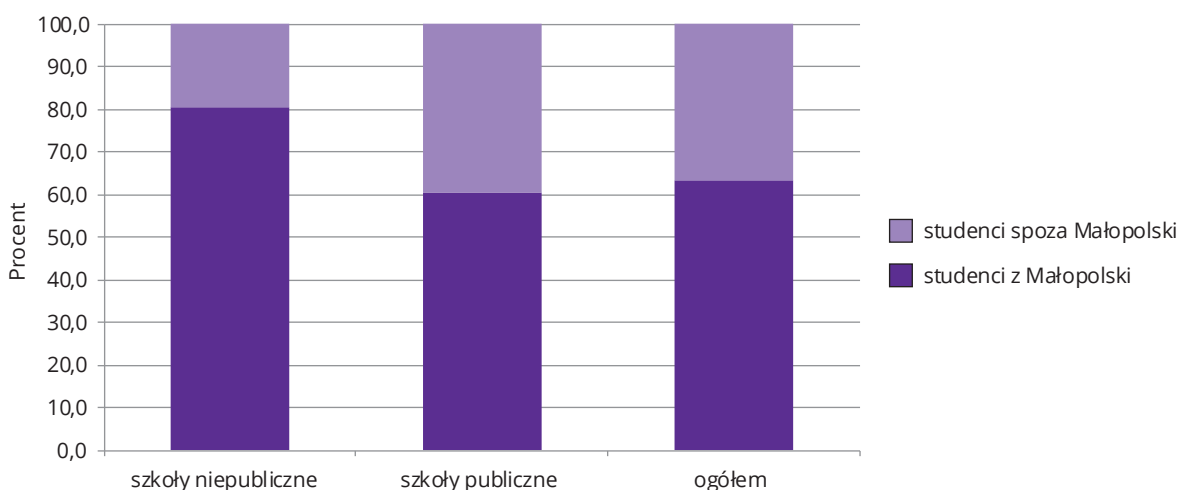

STUDENCI ZAMIESZKALI W MAŁOPOLSCE

Spośród ponad 182 tys. studentów krajowych zdobywających wiedzę w uczelniach wyższych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego¹ 115 122 wskazało jako miejsce stałego zamieszkania miejscowości znajdujące się na terenie Małopolski. Stanowi to 63,2% omawianej populacji studentów. Charakterystyczną cechą jest zdecydowanie wyższy udział studentów miejscowych w kształtowaniu społeczności studenckiej na uczelniach niepublicznych (80,4%) niż na uczelniach publicznych (60,3%). W sumie na uczelniach niepublicznych studiuje niemal sześciokrotnie mniej studentów z Małopolski niż na uczelniach publicznych.

Wykres 1.

Struktura ilościowa studentów w roku akademickim 2015/2016, wg miejsca zamieszkania i typów szkół wyższych

Źródło: opracowanie własne

W ujęciu powiatowym liczba osób studiujących na małopolskich uczelniach jest silnie skorelowana z wielkością poszczególnych powiatów pod względem liczby ludności. Stąd liderem jest miasto Kraków, skąd pochodzi 28,3 tys. studentów, przed powiatem krakowskim – 9,4 tys. studentów, powiatem tarnowskim – 9,2 tys. studentów i powiatem nowosądeckim – 7,7 tys. studentów. Znacznie bardziej wymierne jest porównanie wskaźników opartych na ilorazie liczby studentów do ludności w wieku 20–29 lat.

Przyjęcie takiego przedziału wiekowego, nieco odmiennego od standardów Eurostatu, w którym operuje się przedziałem 20–24 lata, wynika z braku dostępu do szczegółowych informacji o wieku poszczególnych studentów, a przez to niemożności dokonania porównań.

1 Wykazanych przez uczelnie, które przekazały informacje.

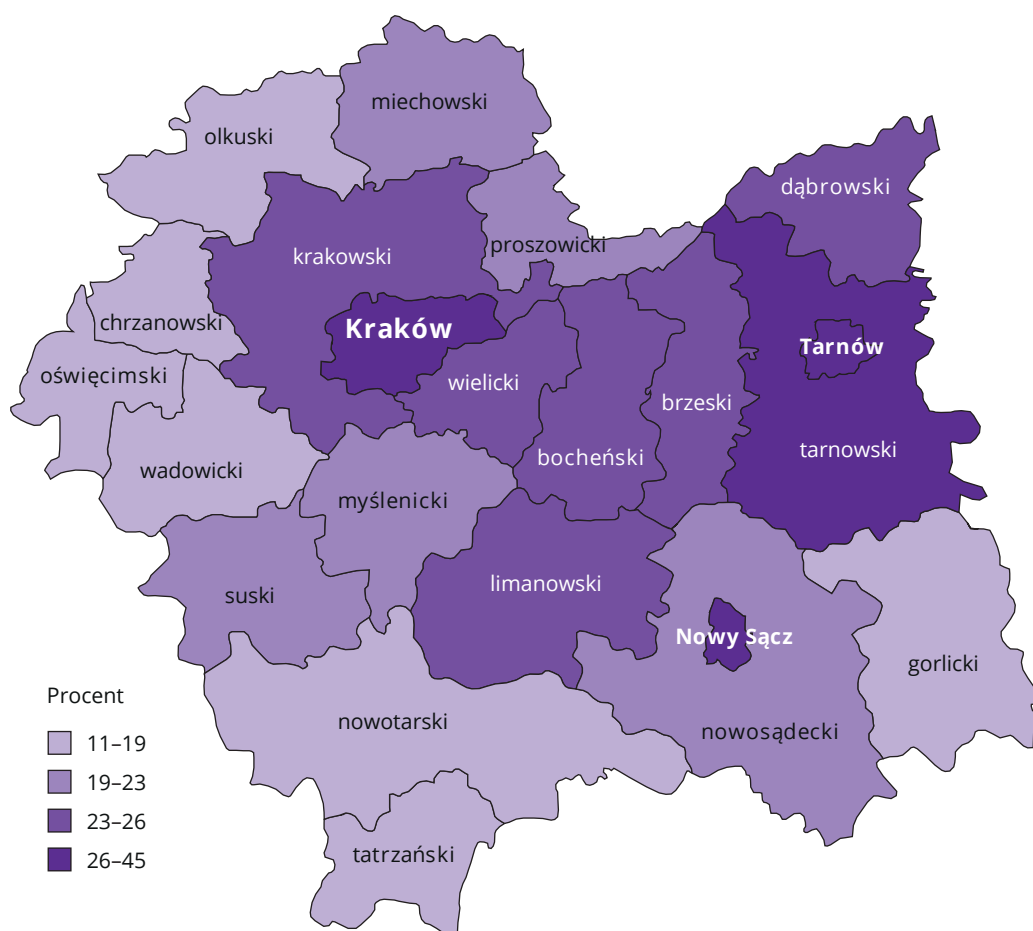
Zaproponowany zakres wieku w zdecydowanej większości pokrywa się z wiekiem studentów, nawet tych uczących się w trybie niestacjonarnym.

Według danych Eurostatu, poziom edukacji wyższej liczonej odsetkiem studentów szkół wyższych (zarówno poziom licencjacki, jak i magisterski) w stosunku do ludności w wieku 20–24 wyniósł w 2012 roku w Małopolsce 89,5%, co stanowiło drugi wynik w kraju po województwie mazowieckim mającym najwyższy wskaźnik – 115,9%. Dla porównania: w województwie dolnośląskim wartość ta kształtowała się na poziomie 88,6%, wielkopolskim – 72,1%, śląskim – 56,7%, podkarpackim – 44,3%. Średnia dla Polski wyniosła 72,3%. Inne regiony europejskie: Turyngia (Niemcy) – 53,4%, Rhone Alpes (Francja) – 61,2%, region Centrum (Francja) – 41,6%. Twarde dane statystyczne wskazują zatem na bardzo istotną rolę kształcenia na poziomie wyższym w województwie małopolskim, widoczną zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej.

Prezentowane w dalszej części opracowania informacje są niepełne z uwagi na brak informacji o liczbie młodzieży zamieszkałej na terenie naszego województwa, a studiujących w ośrodkach położonych w innych regionach kraju. Stąd generalnie wszystkie wartości są zaniżone, aczkolwiek nie ma możliwości oszacowania skali tego przybliżenia.

Mapa 1.

Odsetek studentów małopolskich szkół wyższych w stosunku do ludności w wieku 20-29 lat w województwie małopolskim, wg powiatów

Źródło: opracowanie własne

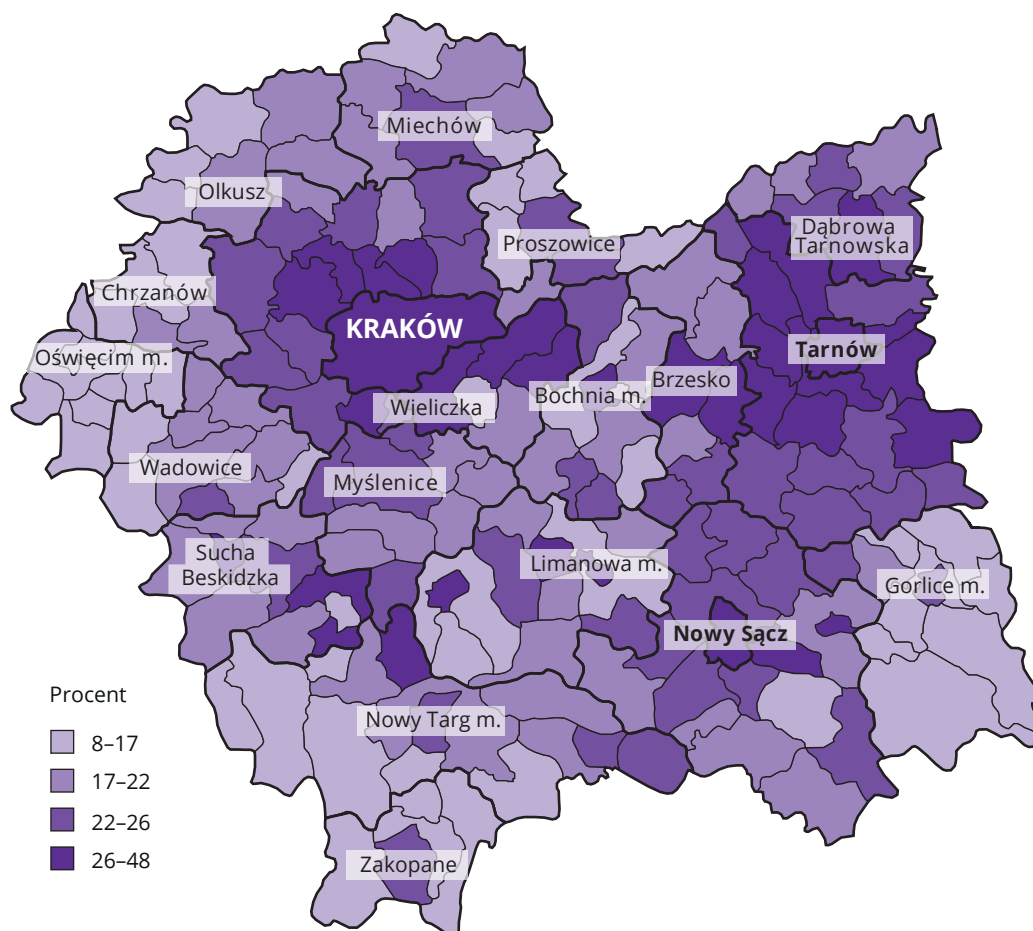

W skali województwa wartość omawianego wskaźnika wyniosła 23,8%. Najwyższa wartość, co jest nieco zaskakujące, osiągnięta została dla powiatu tarnowskiego – 44,3%, przed Nowym Sączem – 30,4%, Krakowem – 28,3% i Tarnowem – 27,8%. Na drugim końcu listy rankingowej znajdują się powiaty: oświęcimski – 11,7%, tatrzański – 13,5%, chrzanowski – 16,1%. Niskie wartości dla powiatów Małopolski Zachodniej wynikają z silnego oddziaływania uczelni śląskich, zarówno poprzez atrakcyjną ofertę edukacyjną, jak i korzystne połączenia komunikacyjne, na młodzież zamieszkałą w tych okolicach.

W przekrojach gminnych szczególnie wysoki odsetek studiujących na 100 osób w wieku 20–29 lat wykazano co prawda w mieście Mszana Dolna – 47,6% i mieście Limanowa – 44,8%, ale jednocześnie gminy wiejskie leżące przy tych miastach wykazują jedne z najniższych wartości. Należy przypuszczać, że studenci zamieszkali w gminach wiejskich wskazywali jako miejsce zamieszkania miasto, co przy wspólnym numerze kodu pocztowego dla gminy miejskiej i wiejskiej doprowadzało do automatycznego naliczania danych dla miast, a przez to zaburzało rzeczywiste wartości. Podobne dysproporcje obserwowane są również w innych gminach miejskich i wiejskich o wspólnym mieście.

Mapa 2.

Odsetek studentów małopolskich szkół wyższych w stosunku do ludności w wieku 20–29 lat w województwie małopolskim, wg gmin

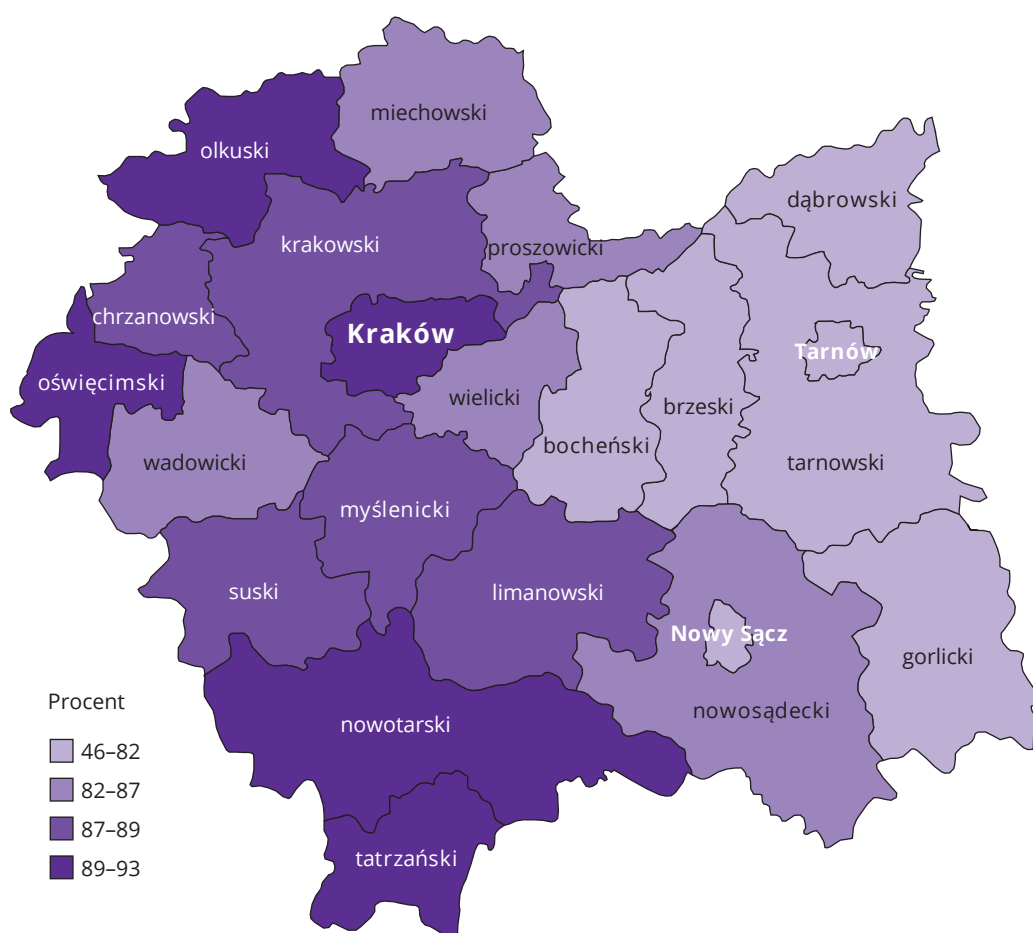
Źródło: opracowanie własne

Po wyeliminowaniu takich przypadków, na czoło listy wysuwa się Tarnów, i to zarówno jako miasto – 44,8%, jak i gmina wiejska Tarnów – 37,2%. Na końcu listy znajdują się gminy zlokalizowane w Małopolsce Zachodniej, ale – jak już wcześniej wspomniano – jest to efekt głównie oddziaływania uczelni z województwa śląskiego.

W Małopolsce dominują studenci uczelni publicznych. Średnio czterech na pięciu studentów pobiera nauki w uczelni publicznej (dokładnie: 81,6%), przy czym zjawisko to jest silnie zróżnicowane terytorialnie. Największe oddziaływanie ze strony uczelni niepublicznych odnotowane jest we wschodnich powiatach naszego województwa: mieście Tarnowie – 53,1% studentów zamieszkałych w tym mieście uczęszcza do uczelni niepublicznych, powiecie dąbrowskim – 47,3%, powiecie tarnowskim – 45,6%. Z kolei uczelnie publiczne zdominowały powiaty: tatrzański – 92,8% studentów zamieszkałych w tym powiecie pobiera nauki na uczelniach publicznych mających siedzibę na terenie Małopolski, oświęcimski – 92,1%, nowotarski – 92,0%.

Mapa 3.

Odsetek studentów szkół wyższych studiujących w szkołach publicznych w województwie małopolskim, wg powiatów zamieszkania

Źródło: opracowanie własne

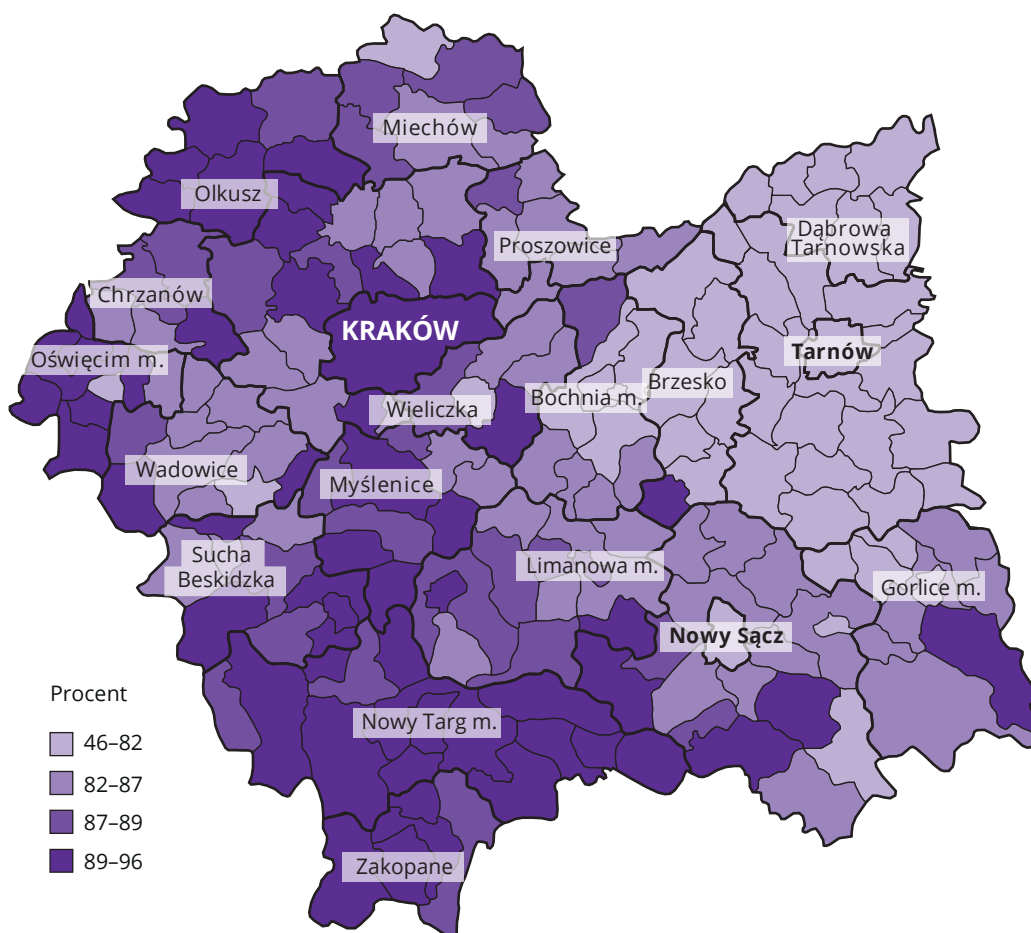

Ujęcie gminne jest niemal wiernym obiciem przekroju powiatowego, choć dysproporcje, co normalne, są nieco większe. Stąd najmniejszy udział studentów szkół publicznych (poniżej 50%) wystąpił w gminach wschodniej części województwa: miasto Tarnów, gminy: Olesno, Żabno, Lisia Góra, Wietrzychowice. Natomiast najwięcej procentowo studentów szkół publicznych (ponad 94%) odnotowano w gminach: Bukowno, Łapsze Niżne, gmina wiejska Nowy Targ, Szczawnica, Poronin, Biały Dunajec, Brzeszcze, Kęty.

Zarówno w przypadku przekroju powiatowego, jak i gminnego uwzględnienie również uczelni znajdujących się poza województwem małopolskim mogłoby zmienić nieco wartości wskaźników, a przez to i kolejność w rankingach.

Mapa 4.

Odsetek studentów szkół wyższych studiujących w szkołach publicznych w województwie małopolskim, wg gmin zamieszkania

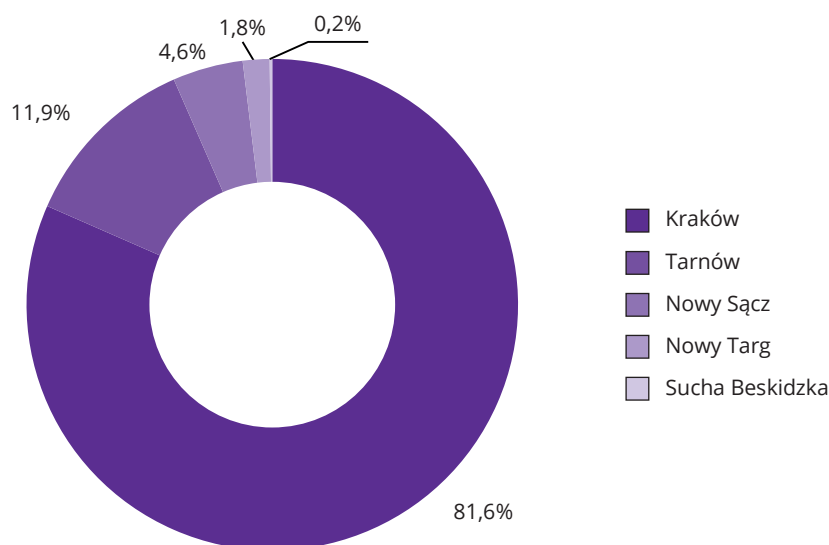
Źródło: opracowanie własne

Wykazane powyżej różnice w wyborze szkół wyższych pod względem formy finansowania są w pewnym stopniu pochodną nieco odmiennej struktury ośrodków akademickich w Małopolsce. Szkolnictwo wyższe koncentruje się głównie w Krakowie, w którym studiuje przeszło 4/5 wszystkich studentów zamieszkałych w Małopolsce, ale również w Tarnowie, Nowym Sączu i innych

mniejszych ośrodkach. W poszczególnych ośrodkach występuje odmienna struktura uczelni, stąd w przypadku dominującego Krakowa 90,1% studentów uczęszcza do uczelni publicznych, w Nowym Targu odsetek ten wynosi 98,1%, w Nowym Sączu 82,3%, w Tarnowie 22,0%, a w Suchoj Beskidzkiej występuje wyłącznie uczelnia niepubliczna.

Wykres 2.

Struktura ilościowa studentów zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego, wg miejsca studiowania, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

Dysproporcje ilościowe mają oczywiście przełożenie na zasięg oddziaływania poszczególnych ośrodków akademickich na województwo małopolskie, a właściwie na podejmowanie przez młodzież decyzji o rozpoczęciu studiów w tej, a nie innej lokalizacji. Łączne porównanie wszystkich pięciu ośrodków nie ma większego sensu z uwagi na zbyt dużą przewagę Krakowa. Podobnie z tej części analizy wyłączone zostaną miasta stanowiące ośrodek akademicki (w każdym przypadku najliczniejszą grupę studentów stanowią osoby zamieszkałe w tych miejscowościach) oraz sporadyczne powiązania rzędu 1–2 osób.

Przy tak przyjętych kryteriach ośrodek krakowski wykazuje powiązania ze wszystkimi 182 gminami województwa małopolskiego, przy czym z samego subregionu Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, obejmującego powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki i miasto Kraków, pochodzi 59,4% studentów uczących się w Krakowie. Jest to najniższy wskaźnik wśród wszystkich subregionów świadczący o regionalnym oddziaływaniu. Studenci zamieszkałi w samym mieście Krakowie stanowią 29,7% populacji studentów zamieszkałych w Małopolsce studiujących w Krakowie.

Ośrodek krakowski przyciąga Małopolan głównie do uczelni publicznych – 90,1% młodzieży studiuje na uczelniach publicznych. Co ciekawe – na studia na uczelniach publicznych szczególnie chętnie aspiruje młodzież z powiatu tarnowskiego (95,3% studentów zamieszkałych na terenie powiatu tarnowskiego studiujących w Krakowie wybrało uczelnie publiczne), dąbrowskiego (94,8%), miasta Tarnowa (93,5%) i powiatu brzeskiego (92,5%). Są to zatem obszary wykazane

wcześniej jako powiaty o dominującym znaczeniu uczelni niepublicznych, co oznacza, że Kraków uzupełnia ofertę uczelni z Tarnowa w zakresie szkolnictwa publicznego.

Ośrodek nowosądecki wykazuje powiązania ze 130 gminami województwa. 78,3% osób studiujących w Nowym Sączu pochodzi z terenu subregionu sądeckiego (powiaty: nowosądecki, gorlicki, limanowski i miasto Nowy Sącz), co wskazuje na ponadlokalne (subregionalne) znaczenie tego ośrodka. Odsetek studentów zamieszkałych na terenie miasta Nowy Sącz stanowi 19,8% wszystkich studentów z Małopolski studiujących w tym mieście. Jednym z najliczniejszych powiązań jest kierunek na miasto Kraków, skąd pochodzi 201 studentów, tj. 3,8% ogółu studiujących w Nowym Sączu. W drugą stronę odnotowano 2 165 studentów z Nowego Sącza studiujących w Krakowie, co stanowi 2,3% młodzieży studiującej w Krakowie.

W ośrodku nowosądeckim 82,3% studentów z Małopolski studiuje na uczelniach publicznych. Z uwagi na niezbyt duże liczby studentów z poszczególnych powiatów, analiza byłaby obciążona sporym błędem. Wobec tego można tylko zauważyć, iż istnieje dosyć duże zróżnicowanie w najliczniejszych grupach studentów – studenci zamieszkali na terenie powiatu nowosądeckiego dużo chętniej wybierają uczelnie publiczne (83,1%) niż studenci zamieszkali na terenie miasta Nowego Sącza (77,2%).

Tarnów jako ośrodek akademicki wykazuje studentów z 86 gmin. W tym przypadku 86,6% studentów pochodzi z terenu subregionu tarnowskiego (powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski i miasto Tarnów), a więc jest to ośrodek praktycznie wyłącznie lokalny, mający jednak silne oddziaływanie na sąsiednie gminy. W mieście tym 28,0% studentów małopolskich stanowią mieszkańcy Tarnowa.

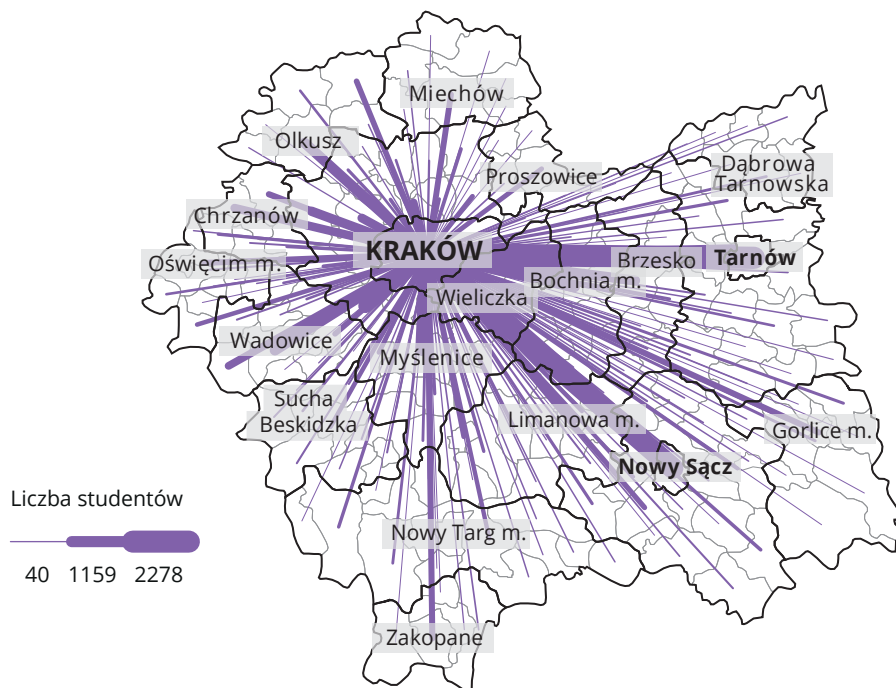
W ośrodku tarnowskim jedynie 22,0% studentów małopolskich trafiło do uczelni publicznych. Odsetek ten jest zbliżony dla wszystkich powiatów zamieszkania studentów.

Pozostałe dwa ośrodki, tj. Nowy Targ i Sucha Beskidzka, z uwagi na ich regionalny, a nawet lokalny charakter zaprezentujemy łącznie. Nowy Targ wykazuje studentów z 71 gmin Małopolski, Sucha Beskidzka – z 23. Natomiast 73,2% studentów pochodzi z terenu subregionu podhalańskiego (powiaty: nowotarski, suski i tatrzański).

Mapa 5.

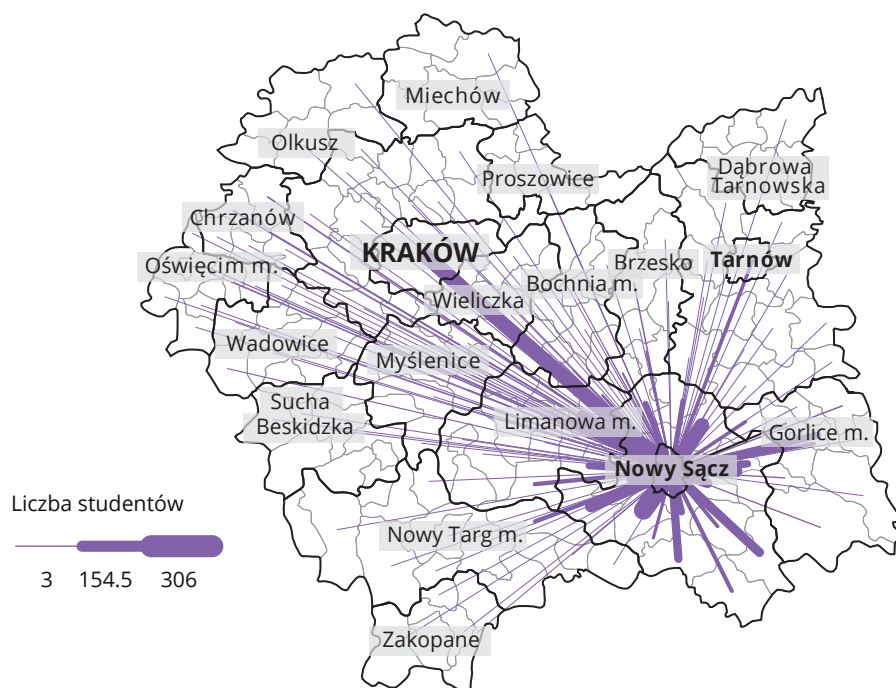
Kierunki napływu studentów zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego do Krakowa, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

Mapa 6.

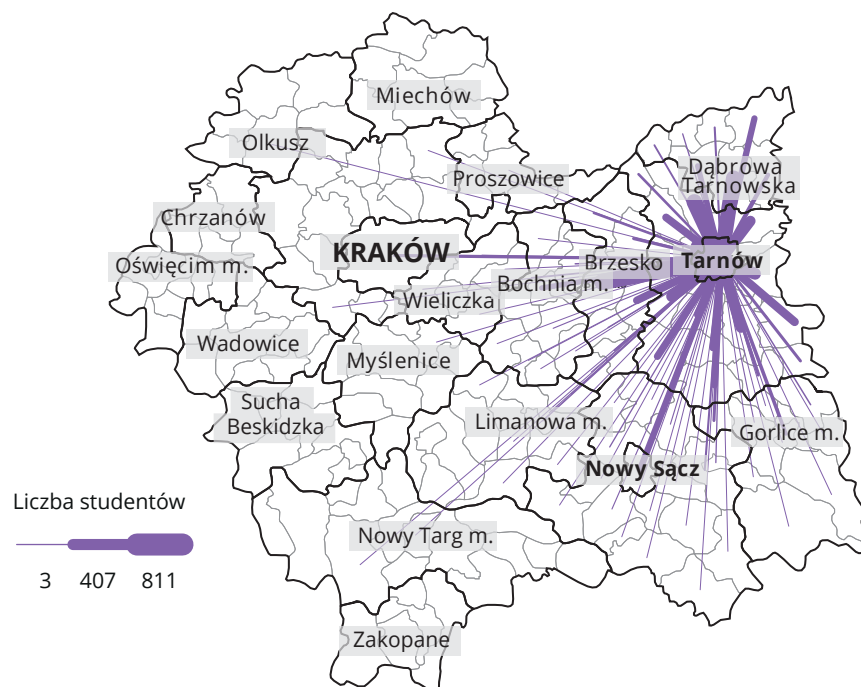
Kierunki napływu studentów zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego do Nowego Sącza, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

Mapa 7.

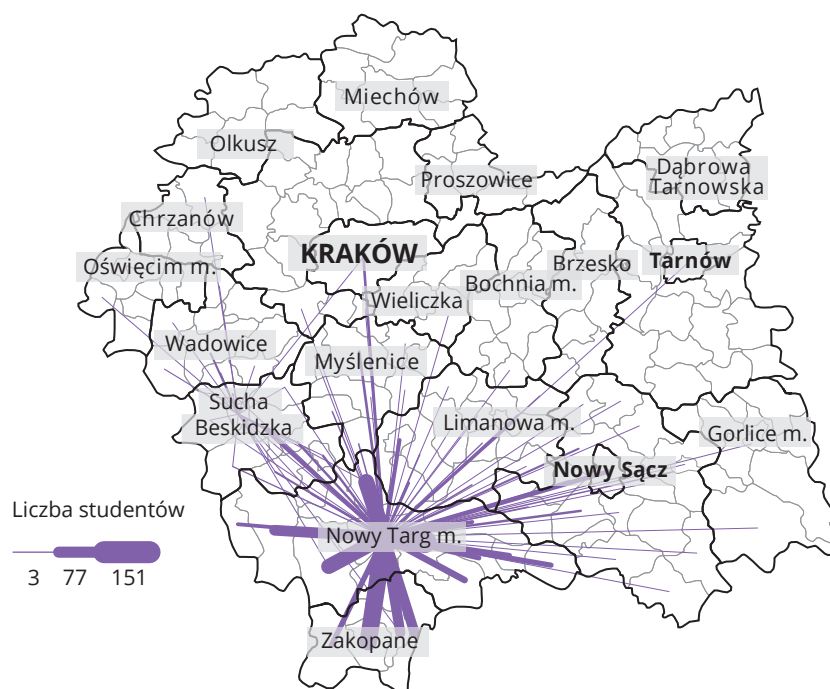
Kierunki napływu studentów zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego do Tarnowa, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

Mapa 8.

Kierunki napływu studentów zamieszkałych na terenie województwa małopolskiego do Nowego Targu i Suchej Beskidzkiej, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

W szkolnictwie wyższym, zgodnie z Deklaracją Bolońską z 1999 roku, wyróżnione są trzy zasadnicze poziomy kształcenia:

- 1 studia I stopnia, kończące się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata lub inżyniera,
- 2 studia II stopnia, kończące się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera albo tytułu równorzędnego,
- 3 studia III stopnia, kończące się uzyskaniem stopnia naukowego doktora.

Oprócz powyższego podziału, funkcjonującego na większości wydziałów, w dalszym ciągu istnieją jednolite studia magisterskie na wybranych kierunkach:

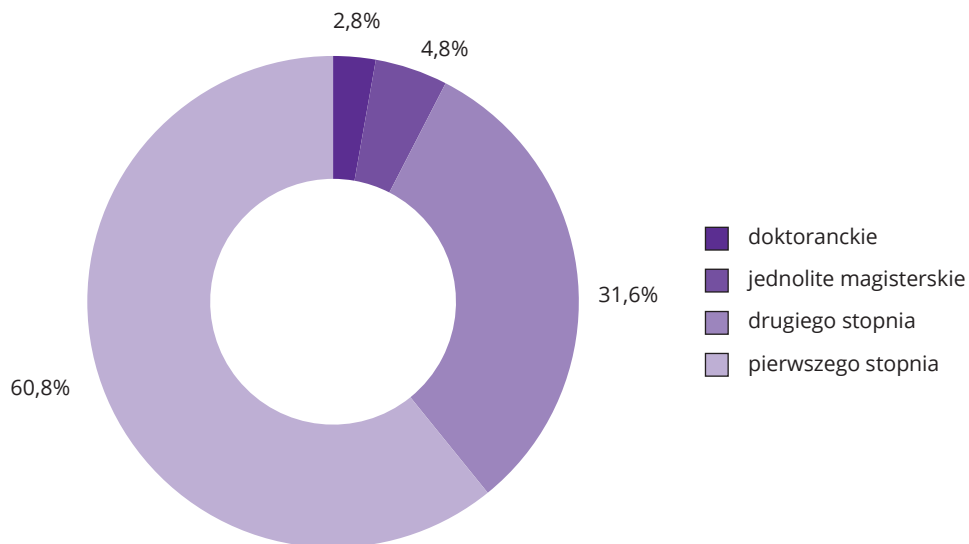
- aktorstwo,
- analityka medyczna,
- farmacja,
- kierunek lekarski,
- kierunek lekarsko-dentystyczny,
- konserwacja i restauracja dzieł sztuki,
- prawo,
- prawo kanoniczne,
- psychologia,
- weterynaria,
- realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego, fotografia,
- teologia (specjalność kapłańska),
- wybrane kierunki artystyczne.

Wśród studentów zamieszkałych na terenie Małopolski studiujących na małopolskich uczelniach zdecydowanie dominują studenci studiów I stopnia, zarówno licencjackich, jak i inżynierskich – 60,8% ogółu studentów.

Wykres 3.

Struktura ilościowa studentów zamieszkałych w województwie małopolskim, wg rodzajów studiów, w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

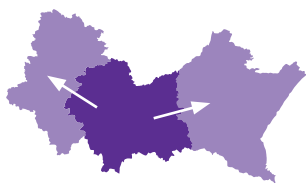
Jak wynika z pozyskanych danych, jedynie około połowy studentów studiów I stopnia kontynuuje naukę na studiach II stopnia. Zróżnicowanie przestrzenne jest stosunkowo niewielkie – od 45,4% w Nowym Sączu do 60,3% w powiecie oświęcimskim. Na podstawie tych danych nie sposób jednak wnioskować o jakichkolwiek przyczynach kontynuowania lub nie dalszej nauki.

Tabela 1.

Struktura ilościowa studentów w województwie małopolskim, wg rodzajów studiów i powiatu zamieszkania, w roku akademickim 2015/2016

Powiat	Rodzaj studiów (w %)			
	licencjackie i inżynierskie (I stopnia)	uzupełniające magisterskie (II stopnia)	jednolite magisterskie	doktoranckie (III stopnia)
bocheński	60,9	33,6	4,1	1,3
brzeski	63,2	33,2	2,7	0,9
chrzanowski	60,9	31,5	5,1	2,6
dąbrowski	65,4	31,0	2,6	1,0
gorlicki	61,6	33,5	3,5	1,4
krakowski	61,5	30,5	5,4	2,6
Kraków	55,8	30,2	7,9	6,1
limanowski	63,5	31,5	3,8	1,2
miechowski	63,3	30,4	4,3	2,0
myślenicki	63,1	31,2	4,2	1,6
nowosądecki	64,1	31,8	3,0	1,2
nowotarski	63,4	31,6	3,2	1,7
Nowy Sącz	63,8	29,0	4,9	2,3
olkuski	59,2	33,4	4,8	2,5
oświęcimski	57,6	34,7	5,2	2,5
proszowicki	59,6	34,8	3,7	1,9
suski	62,7	31,4	4,3	1,6
tarnowski	63,5	33,5	2,0	1,0
Tarnów	63,2	32,7	2,9	1,2
tatrzański	59,4	32,5	5,5	2,5
wadowicki	60,7	33,3	4,0	2,1
wielicki	63,3	30,1	4,1	2,5
Małopolska	60,8	31,6	4,8	2,8

Źródło: opracowanie własne

STUDENCI Z MAŁOPOLSKI NA UCZELNIACH ŚLĄSKA I PODKARPACIA

Rola uczelni z województwa śląskiego w kształtowaniu rynku usług szkolnictwa wyższego koncentruje się głównie w powiatach Małopolski Zachodniej, chociaż oddziaływanie sięga terenu praktycznie całego województwa. Studenci małopolscy uczący się na Śląsku mieszkają w 180 gminach (na 182 istniejące) województwa małopolskiego, chociaż w przypadku wielu gmin są to jedynie pojedyncze osoby. Atrakcyjność uczelni śląskich podyktowana jest nie tylko wysokim poziomem kształcenia i bliskim dojazdem – co może być argumentem dla mieszkańców Małopolski Zachodniej, ale również występowaniem kierunków niespotykanych na małopolskich uczelniach – stąd stosunkowo duże zainteresowanie wykazywane przez mieszkańców Krakowa.

Uczelnie wyższe wykazały łącznie 7 573 osób studiujących w ich murach i zamieszkałych jednocześnie na terenie Małopolski. Łączny bilans, rozumiany jako różnica pomiędzy powyższą liczbą studentów a liczbą studentów zamieszkałych na Śląsku i pobierających nauki w uczelniach zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego, jest korzystny dla Małopolski i wynosi ponad 9 tys. osób.

Małopolanie dojeżdżają do uczelni zlokalizowanych na terenie 17 miast śląskich, lecz prawdziwym generatorem tych przemieszczeń są uczelnie mające siedzibę na terenie Katowic, Bielska-Białej, Sosnowca, Gliwic. W tych czterech miastach studiuje 78,9% studentów z Małopolski.

Z drugiej strony, pomimo wykazywania powiązań ze wszystkimi powiatami Małopolski, to studenci zamieszkali w powiecie oświęcimskim, olkuskim, wadowickim i chrzanowskim stanowią 58,2% ogółu omawianej zbiorowości.

Tabela 2.

Liczba studentów zamieszkałych w powiatach województwa małopolskiego, wg głównych miejsc studiowania w województwie śląskim, w roku akademickim 2015/2016

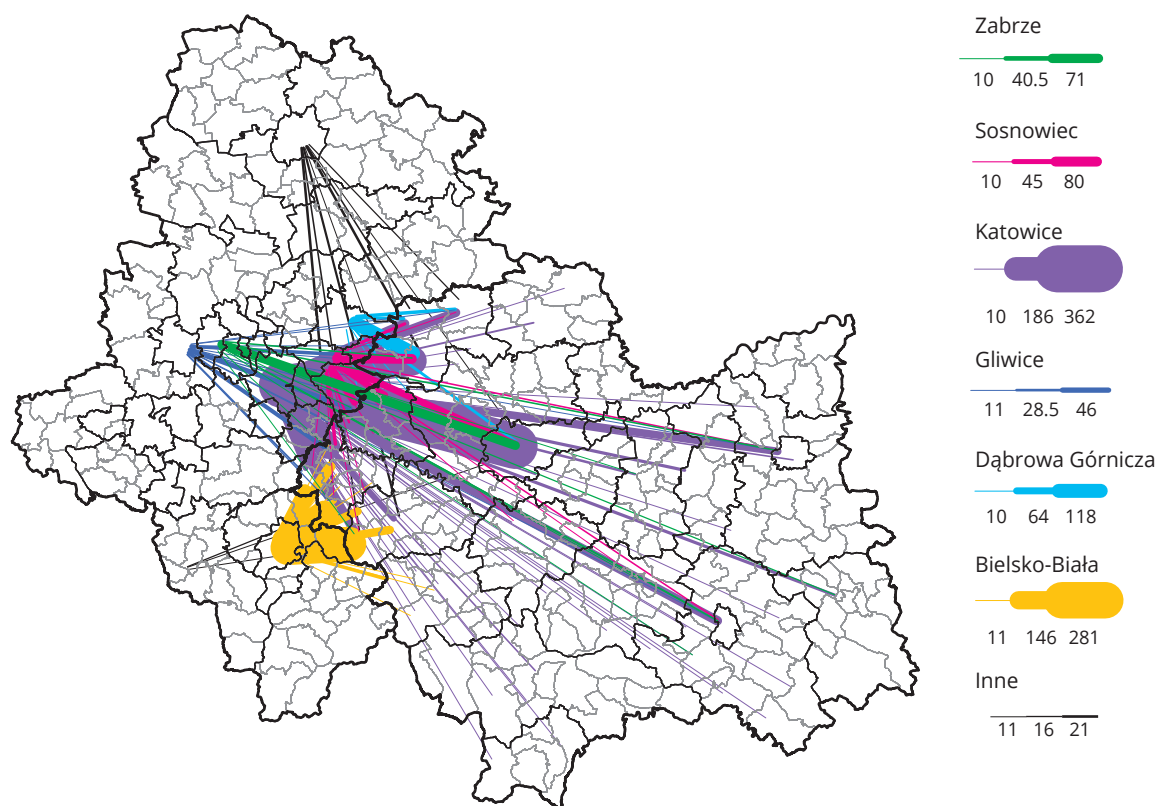
Powiat zamieszkania	Miejsce studiowania							Razem województwo śląskie
	Bielsko-Biała	Częstochowa	Dąbrowa Górnicza	Gliwice	Katowice	Sosnowiec	Zabrze	
bocheński	1	1	2	2	69	6	15	97
brzeski	3	1	1	6	69	14	10	106
chrzanowski	22	20	46	97	436	161	23	871
dąbrowski	3	3		1	11	9	8	36
gorlicki	1	2	6	13	82	19	31	164
krakowski	6	10	36	17	139	24	21	266
limanowski	2	4	3	17	98	25	21	178
miechowski	2	3	12	9	74	17	8	129
myślenicki	2	1	7	5	53	15	8	94
nowosądecki	5	5	1	34	151	52	45	308

Powiat zamieszkania	Miejsce studiowania							Razem województwo śląskie
	Bielsko-Biała	Częstochowa	Dąbrowa Górnicza	Gliwice	Katowice	Sosnowiec	Zabrze	
nowotarski	14	13	5	26	124	22	9	227
olkuski	3	63	250	104	542	164	40	1 204
oświęcimski	559	44	32	119	499	89	35	1 480
Kraków	8	13	35	20	361	60	71	601
Nowy Sącz	2	5	1	11	85	23	22	154
Tarnów	1	2	2	14	71	23	22	140
proszowicki	0	1	1	1	10	6	6	25
suski	95	10	5	14	89	22	11	279
tarnowski	8	5	2	8	101	28	19	180
tatrzański	1	2	1	19	83	11	5	125
wadowicki	464	56	11	14	190	49	25	851
OGÓŁEM	1 203	264	463	554	3 376	844	461	7 573

Źródło: opracowanie własne

Mapa 9.

Kierunki dojazdów studentów zamieszkałych na terenie gmin województwa małopolskiego do uczelni zlokalizowanych na terenie Śląska (strumienie powyżej 9 osób) w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

Oddziaływanie szkół wyższych mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego na decyzje mieszkańców Małopolski o podejmowaniu studiów w ich murach, jest zdecydowanie mniejsze niż w przypadku uczelni województwa śląskiego. Przynajmniej jednego studenta uczelni podkarpackich wykazano w 120 gminach małopolskich, ale w zdecydowanej większości najbardziej zainteresowani są mieszkańcami gmin wschodniej części województwa małopolskiego. W czterech powiatach: gorlickim, nowosądeckim, tarnowskim i mieście Tarnowie mieszka 73,3% wszystkich małopolskich studentów podkarpackich uczelni. Z drugiej strony sama oferta tych szkół wyższych jest skoncentrowana głównie w Rzeszowie, do którego ściąga 85,0% studentów małopolskich, chociaż na swoich listach wykazują ich uczelnie zlokalizowane w 10 miastach województwa podkarpackiego.

Łącznie saldo „wymiany studentów” jest korzystne dla Małopolski i wynosi ok. plus 18,7 tys. osób.

Tabela 3.

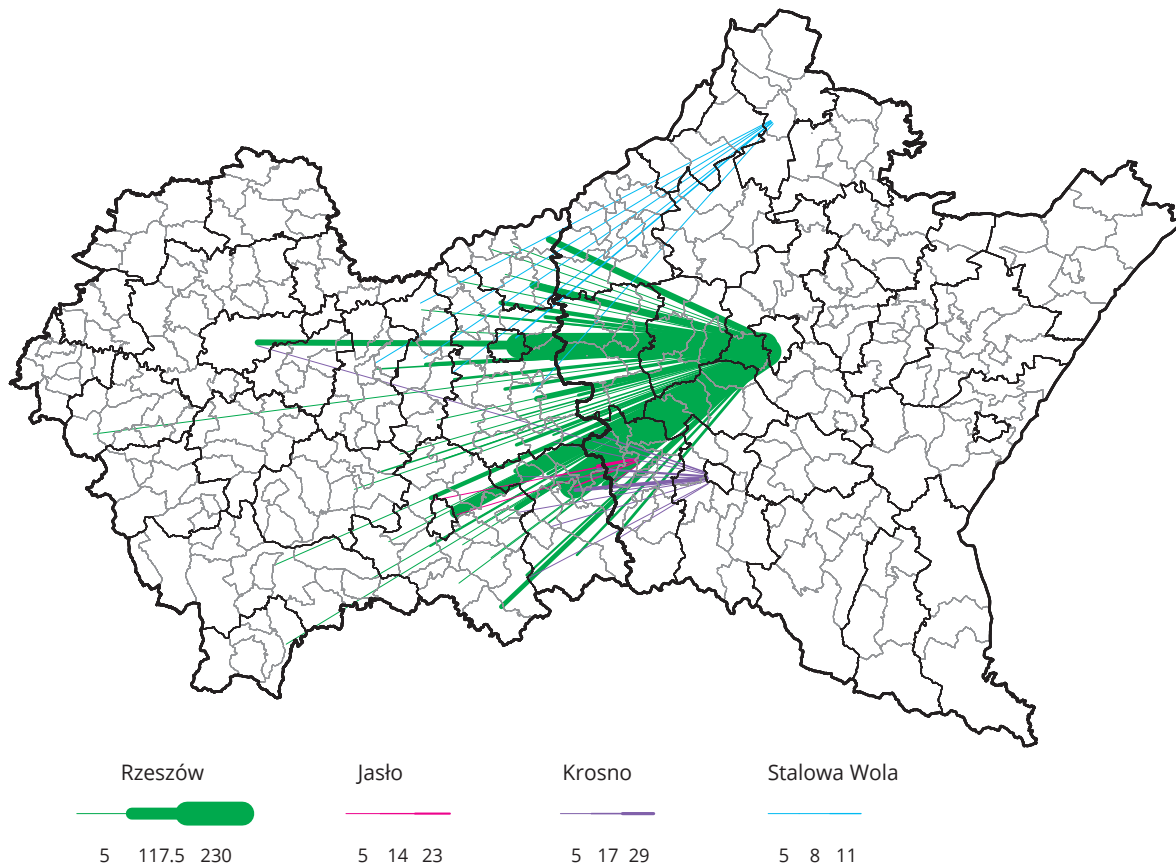
Liczba studentów zamieszkałych w powiatach województwa małopolskiego, wg głównych miejsc studiowania w województwie podkarpackim, w roku akademickim 2015/2016

Powiat zamieszkania	Miejsce studiowania				Razem województwo podkarpackie
	Jasło	Krosno	Rzeszów	Stalowa Wola	
bocheński	0	0	29	14	43
brzeski	1	2	101	23	127
chrzanowski	0	0	8	5	13
dąbrowski	0	1	160	3	167
gorlicki	57	84	589	1	741
krakowski	0	0	11	0	11
Kraków	1	7	52	4	67
limanowski	0	2	43	1	51
miechowski	0	0	1	0	1
myślenicki	0	0	4	0	4
nowosądecki	18	25	280	4	329
nowotarski	0	0	32	2	35
Nowy Sącz	5	0	103	1	114
olkuski	0	0	6	2	8
oświęcimski	1	1	8	0	12
proszowicki	0	0	1	1	3
suski	0	0	1	0	1
tarnowski	11	28	537	22	606
Tarnów	2	3	203	11	220
tatrzański	0	1	15	0	18
wadowicki	0	1	7	0	8
wielicki	0	0	7	0	7
OGÓŁEM	96	155	2 198	94	2 586

Źródło: opracowanie własne

Mapa 10.

Kierunki dojazdów studentów zamieszkałych na terenie gmin województwa małopolskiego do uczelni zlokalizowanych na terenie Podkarpacia (strumienie powyżej 4 osób) w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

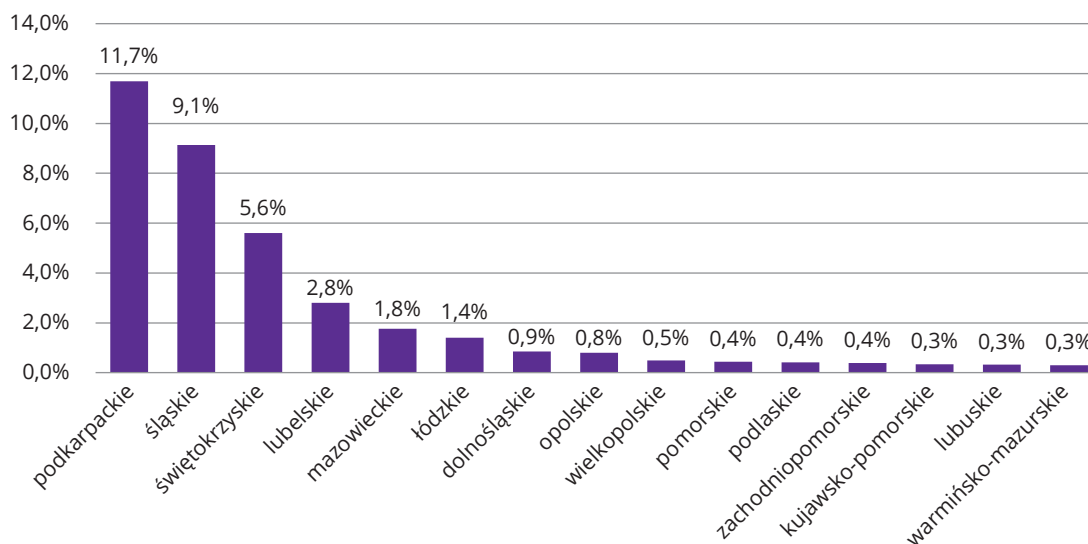
KRAJOWI STUDENCI ZAMIESZKALI POZA MAŁOPOLSKĄ

W roku akademickim 2015/2016 w grupie ponad 182 tys. małopolskich studentów² ponad co trzeci z nich (66,9 tys.) przyjechał na studia spoza granic województwa³. Prawie 90,0% kształcących się w Małopolsce zamieszkiwało południową część kraju (tj. województwo małopolskie oraz sąsiadujące z nim województwa: podkarpackie, śląskie i świętokrzyskie).

Małopolskie szkolnictwo wyższe ma więc największe powiązania z sąsiadującymi regionami, najwięcej uczących się zamieszkiwało województwa: podkarpackie (11,7%), śląskie (9,1%) oraz świętokrzyskie (5,6%) – w sumie ponad 1/4 małopolskich studentów. Co dziesiąty studium zamieszkiwał dalsze części kraju, jednak reprezentanci poszczególnych regionów stanowili maksymalnie nie więcej niż po 3,0% studiujących w województwie małopolskim.

Wykres 4.

Odsetek studiujących w województwie małopolskim, zamieszkałych poza jego granicami w roku akademickim 2015/2016, wg województw

Źródło: opracowanie własne

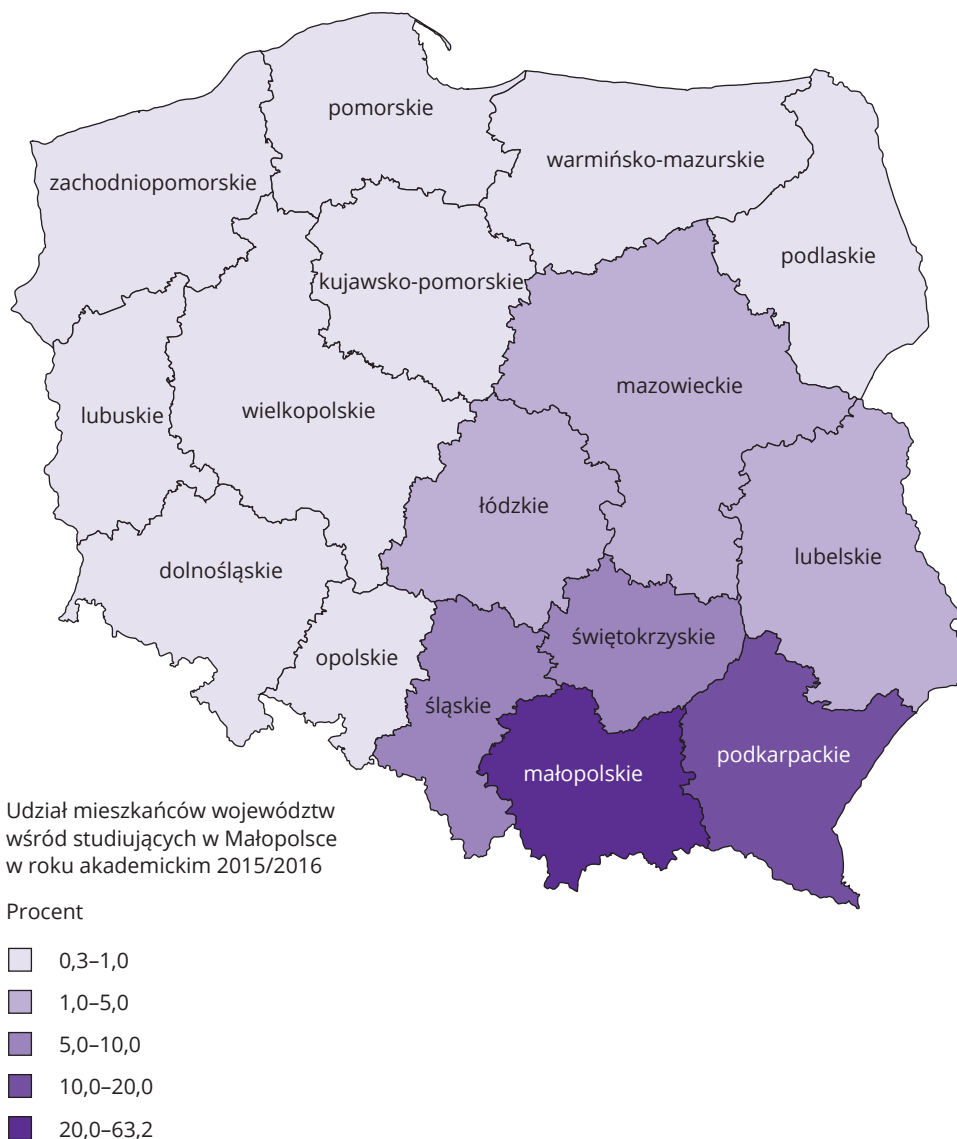
² Wykazanych przez uczelnie, które przekazały informacje.

³ Brak danych o miejscu zamieszkania dla 78 studentów.

Mapa 11.

Odsetek studiujących w województwie małopolskim w roku akademickim 2015/2016, wg województw zamieszkania

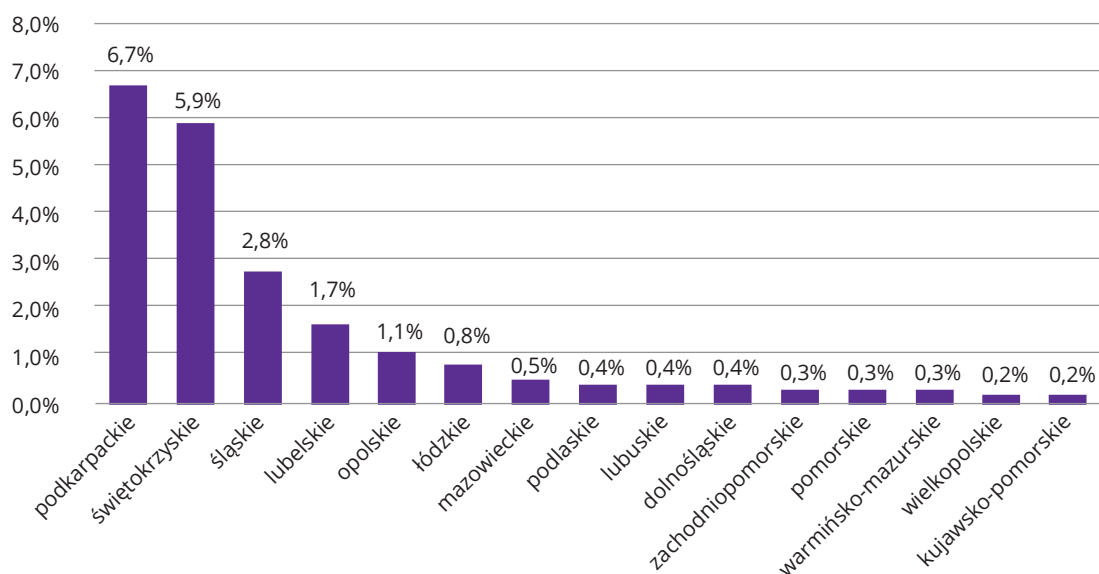

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie danych można więc wnioskować, iż w grupie małopolskich studentów, jednym z czynników mających znaczenie w wyborze miejsca do studiowania jest geograficzna bliskość oraz dostępność komunikacyjna wybranego ośrodka akademickiego. Atrakcyjność Małopolski jako miejsca studiowania mierzalna jest również poprzez omawiany wcześniej wskaźnik udziału studiujących w województwie małopolskim w ogólnej liczbie ludności w wieku 20–29 lat w danym regionie. Stosownie do wcześniejszych analiz wartość wskaźnika jest najwyższa dla młodzieży z sąsiadujących regionów: podkarpackiego (6,7%), świętokrzyskiego (5,9%) oraz śląskiego (2,8%).

Wykres 5.

Odsetek studiujących w województwie małopolskim w ogólnej liczbie ludności w wieku 20–29 lat, w 2015 r., wg województw

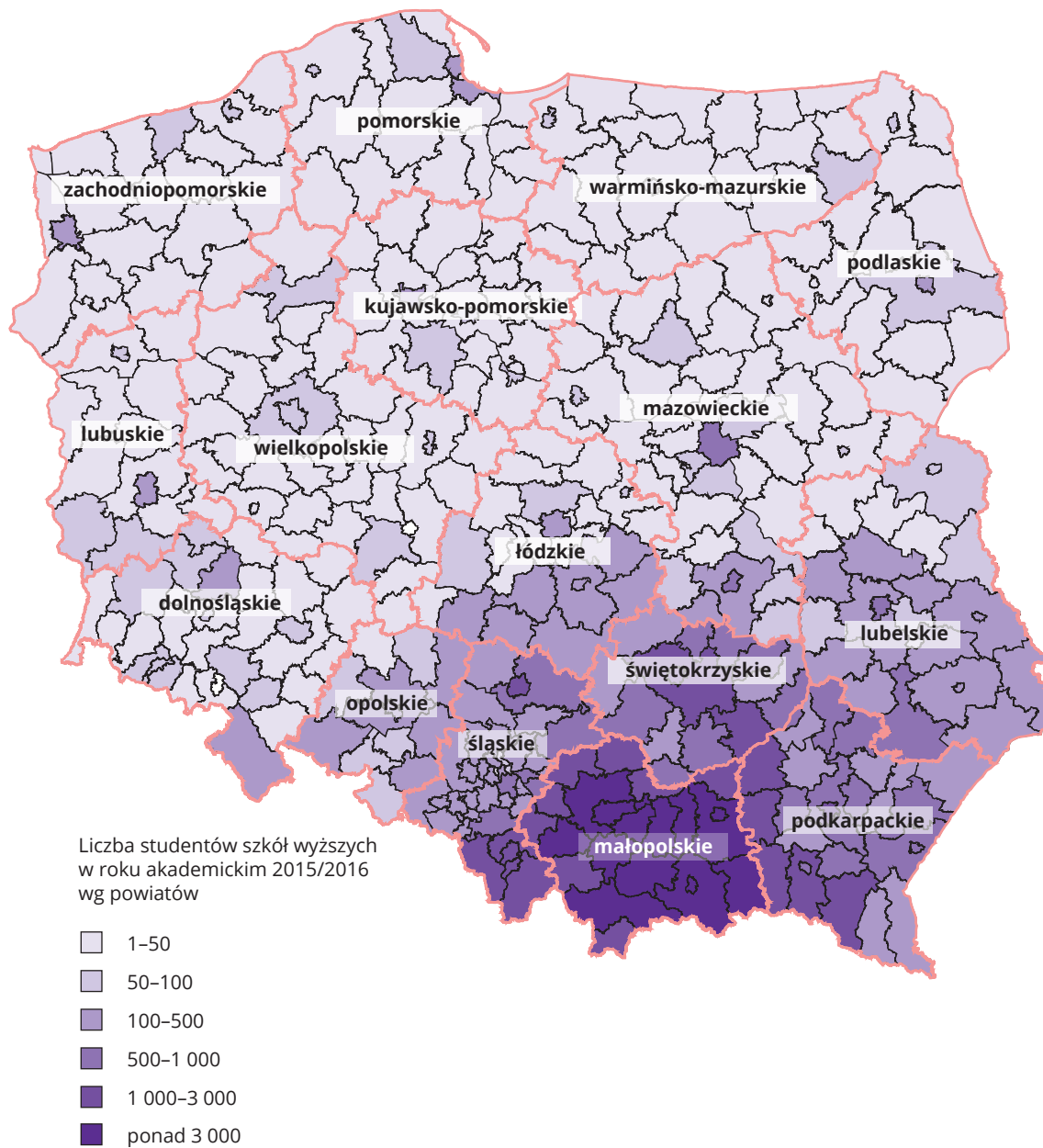

Źródło: opracowanie własne

Podobne wnioski potwierdza analiza na poziomie powiatowym i gminnym. W roku akademickim 2015/2016 na małopolskich uczelniach kształcili się studenci ze wszystkich powiatów oraz z 1 940 gmin (78,3%) w Polsce, jednak najwięcej osób przyjechało z powiatów: dębickiego (2 663 osoby), mieleckiego (2 285 osób) i jasielskiego (1 748 osób) z województwa podkarpackiego oraz z powiatu żywieckiego (1 541 osób) z województwa śląskiego. Wszystkie te powiaty bezpośrednio sąsiadują z województwem małopolskim. Z kolei na poziomie gmin najwięcej studentów przybyło z dużych miast sąsiadujących regionów: Bielska Białej (1 556), Mielca (1 463), Kielc (1 454), Rzeszowa (1 391) oraz Dębicy (1 370). Analizując strukturę przyjezdnych studentów z pozostałych województw, można stwierdzić, że najwięcej studiujących w Małopolsce zamieszkiwało największe lub drugie co do wielkości miasta w poszczególnych województwach.

Mapa 12.

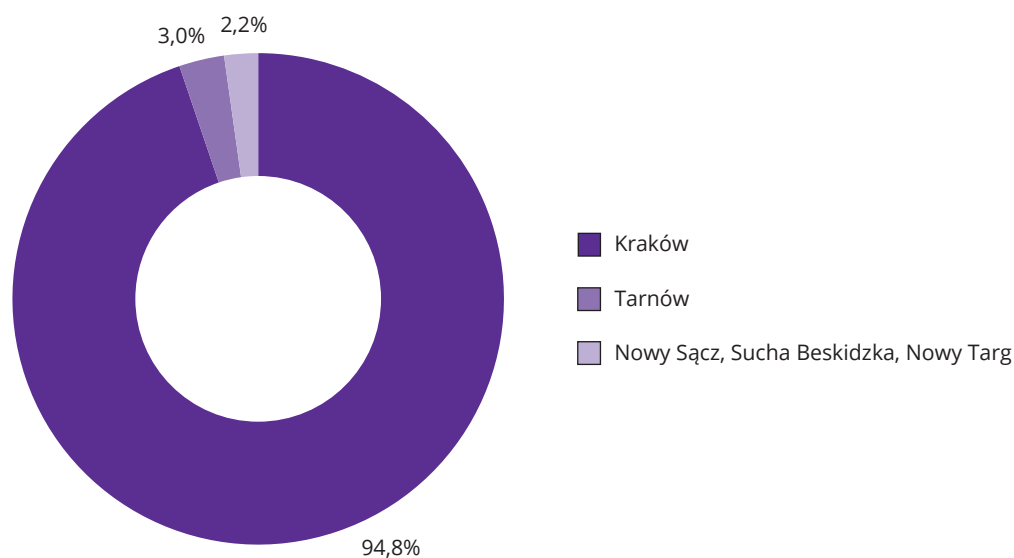
Liczba studiujących w województwie małopolskim w roku akademickim 2015/2016, wg powiatów zamieszkania

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6.

Odsetek studujących w województwie małopolskim w roku akademickim 2015/2016 zamieszkałych poza granicami województwa, wg ośrodków akademickich

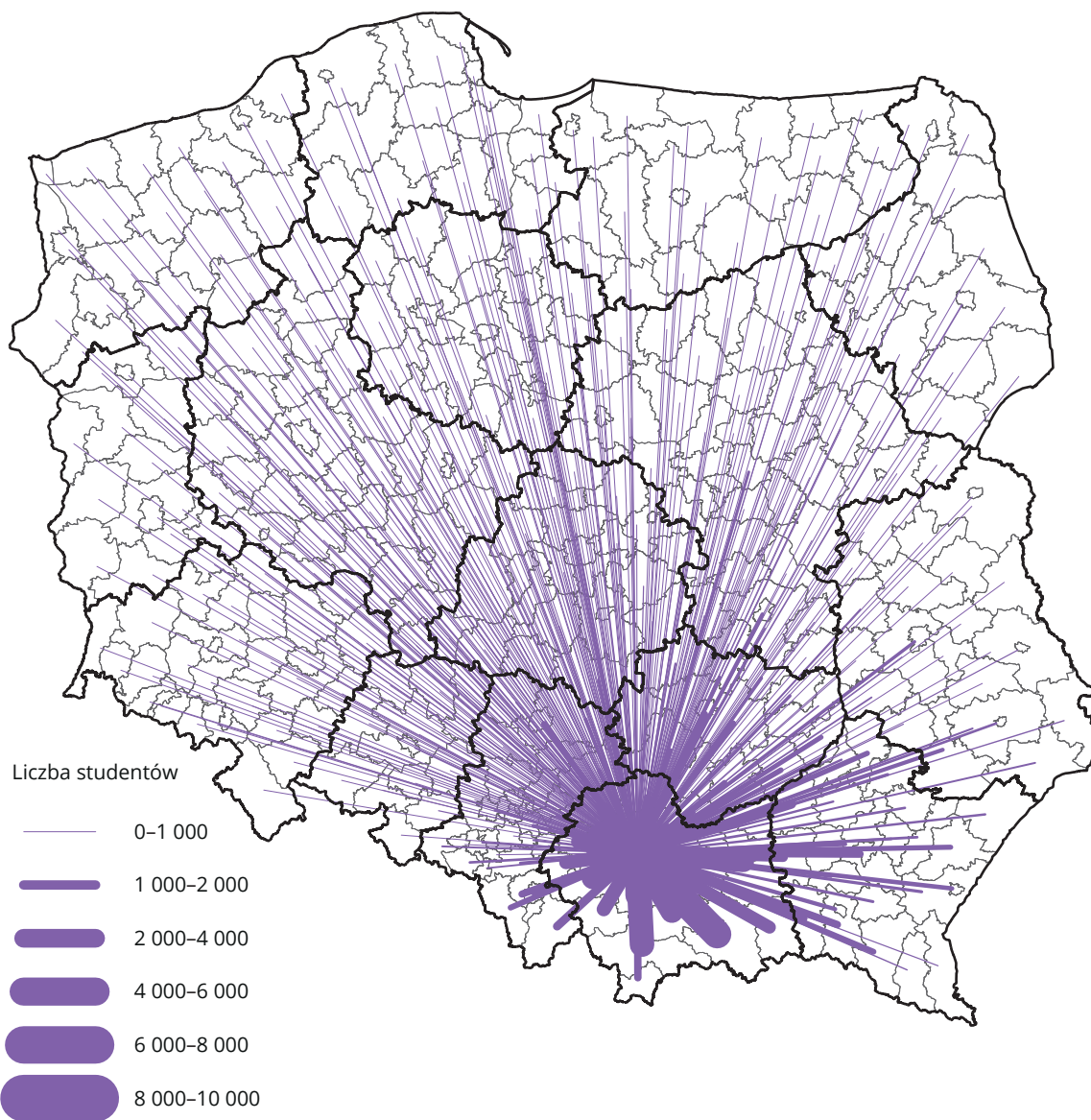

Źródło: opracowanie własne

Wśród małopolskich ośrodków akademickich największe, ponadregionalne oddziaływanie ma Kraków – drugie, po Warszawie, największe akademickie miasto w Polsce, w którym, wg danych GUS, w 2015 r. kształciło się 11,5% polskich studentów (w Warszawie: 17,3%). Spośród 66,8 tys. studujących w Małopolsce, zamieszkałych poza województwem, aż 95,0% to słuchacze krakowskich uczelni. Kraków to miasto o długich, akademickich tradycjach, posiadające jedną z najbardziej rozbudowanych w Polsce ofert kierowanych dla studentów. W mieście ma swoją siedzibę 21 uczelni o zróżnicowanym profilu oraz działają 2 jednostki zamiejscowe uczelni z innych regionów. W skali kraju jest to czwarte pod względem liczby szkół wyższych miasto (podobnie jak Łódź). W roku akademickim 2015/2016 miasto przyciągnęło do siebie studentów z 1,9 tys. gmin w Polsce, a 40,4% spośród studujących zamieszkiwało poza granicami województwa. W największym stopniu Kraków jest powiązany z województwem podkarpackim (12,2% studentów), województwem śląskim (10,3% studentów) oraz województwem świętokrzyskim (6,3% studentów).

Mapa 13.

Kierunki napływu studentów ze wszystkich powiatów do Krakowa w roku akademickim 2015/2016

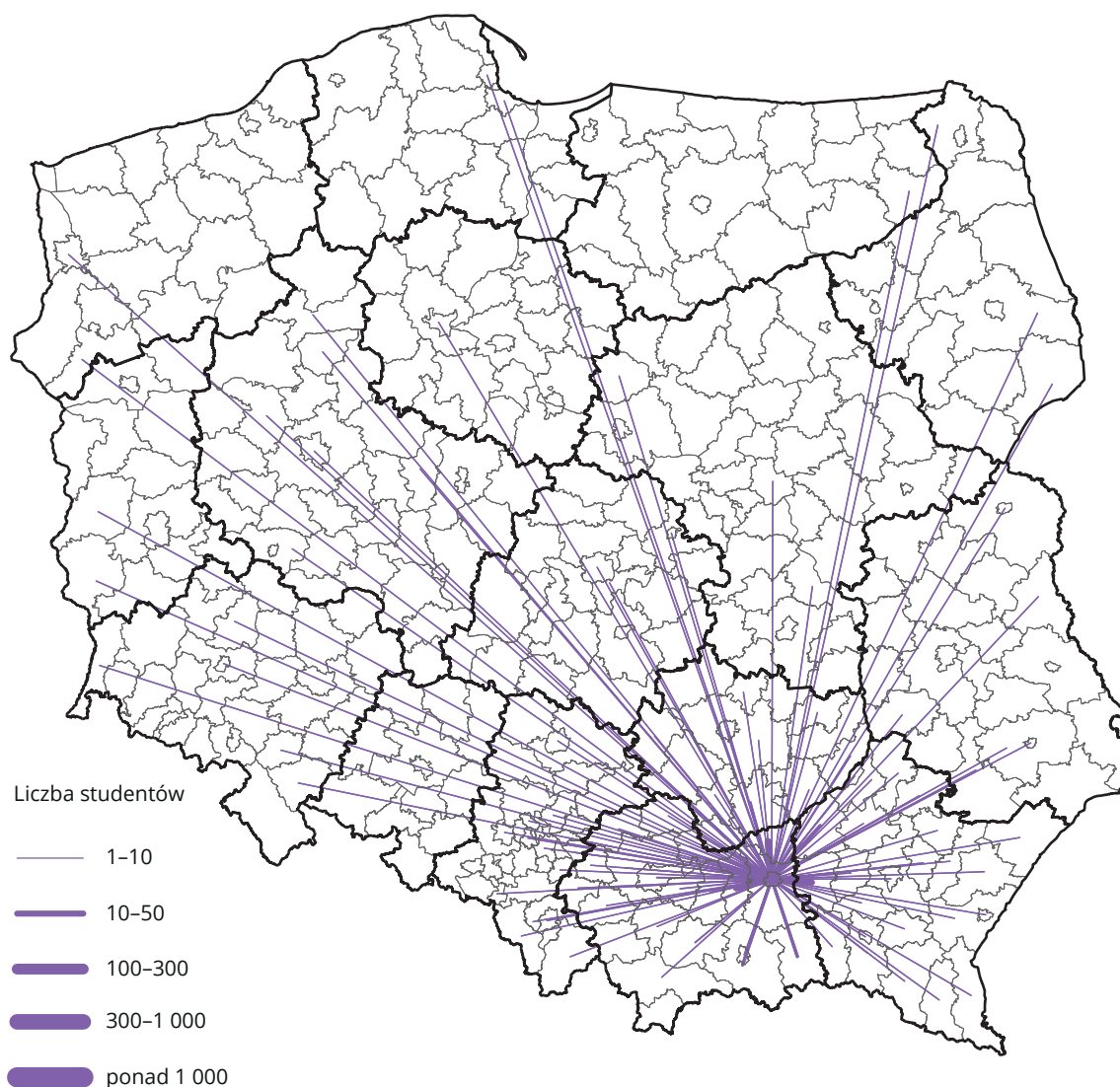

Źródło: opracowanie własne

Drugim, popularnym w województwie małopolskim ośrodkiem akademickim jest Tarnów, do którego w roku akademickim 2015/2016 przyjechało ok. 3,0% wszystkich małopolskich studentów spoza regionu. Tarnowski ośrodek akademicki ma znacznie bardziej lokalny charakter niż Kraków. Tamtejsza społeczność akademicka składa się przede wszystkim ze studentów zamieszkałych w województwie małopolskim (87,2%) oraz sąsiadującym województwie podkarpackim (11,6%), z którego w największym stopniu reprezentowane były powiaty bezpośrednio sąsiadujące z Małopolską (mielecki, dębicki i jasielski). Choć w grupie tarnowskich studentów były osoby zamieszkałe w 106 powiatach w Polsce, to z reguły z pozostałych do Tarnowa przyjechało na studia mniej niż po 50 osób.

Mapa 14.

Kierunki napływu studentów ze wszystkich powiatów do Tarnowa w roku akademickim 2015/2016

Źródło: opracowanie własne

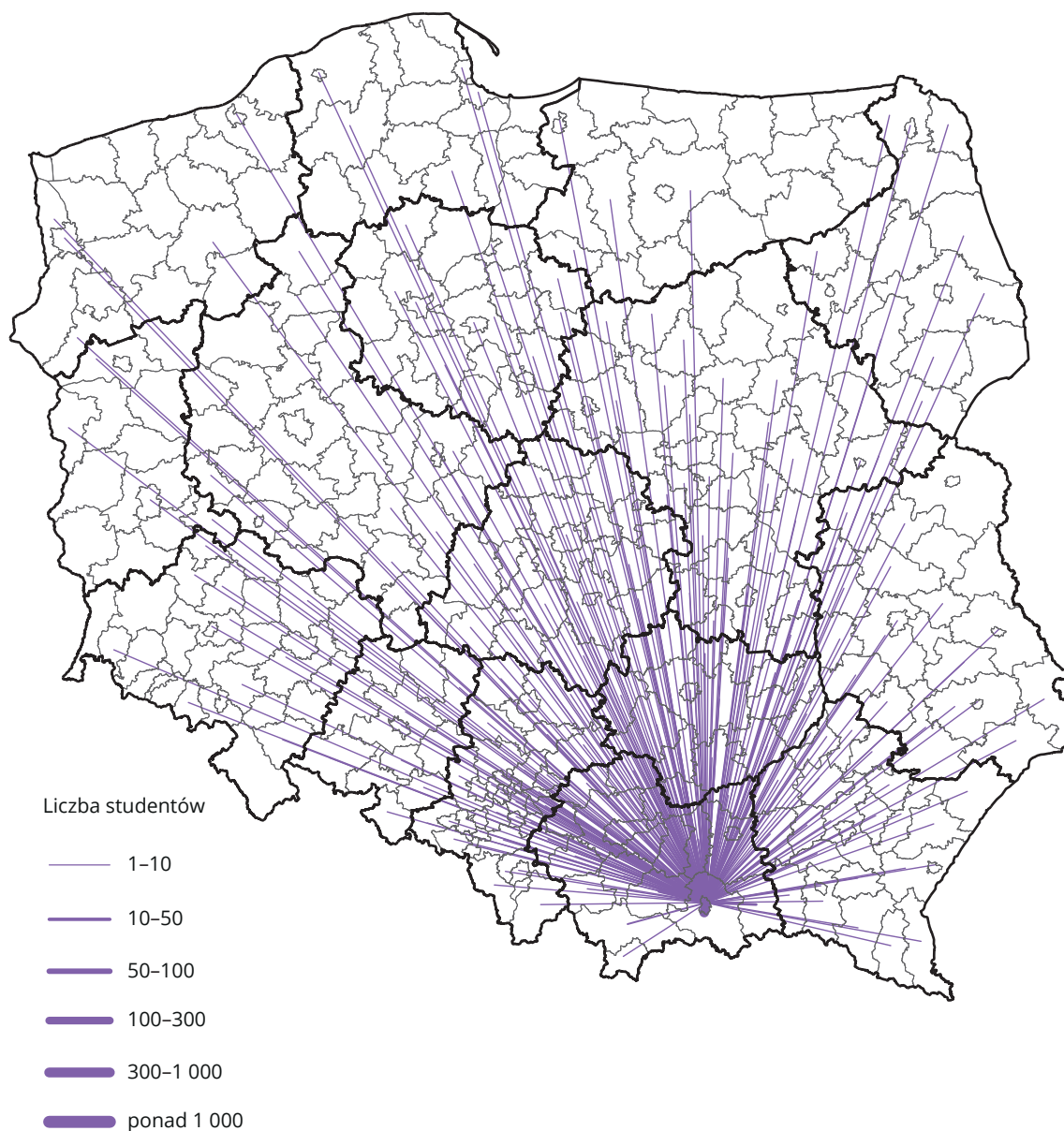
Stosunkowo wysoki odsetek studentów spoza województwa (44,1%) zaobserwowano wśród słuchaczy uczelni w Suchej Beskidzkiej. Należy jednak zaznaczyć, iż w badaniu uczestniczyła jedna suska uczelnia, której liczba studentów jest wielokrotnie mniejsza niż w przypadku pozostałych, analizowanych ośrodków akademickich. Oprócz powiatów małopolskich, uczelnia wykazała powiązania z powiatami województwa śląskiego (16,3% studentów) znajdującymi się w stosunkowo niewielkiej odległości, co dowodzi jej bardziej lokalnego charakteru oddziaływania.

Pozostałe małopolskie ośrodki akademickie, tj. Nowy Sącz oraz Nowy Targ, miały znacznie mniejszą skalę swojego oddziaływania. W roku akademickim 2015/2016 w każdym z nich ponad 80,0% studentów to mieszkańcy województwa małopolskiego, wśród których większość zamieszkiwała najbliższe powiaty. O ile do Nowego Targu na studia przyjechało mniej niż 30 osób z pozostałych regionów w Polsce, o tyle do Nowego Sącza ponad 100 osób przyjechało z województw: mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego i świętokrzyskiego.

Mapa 15.

Kierunki napływu studentów ze wszystkich powiatów do Nowego Sącza w roku akademickim 2015/2016

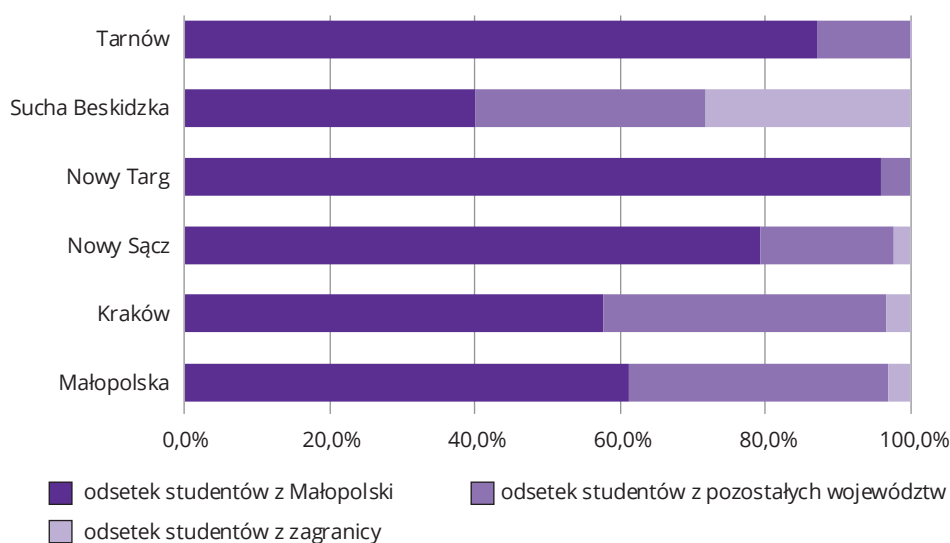

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując powyższe zestawienia danych, małopolskie ośrodki akademickie w największym stopniu kształcą studentów zamieszkałych w swoim regionie, w szczególności w najbliższych powiatach. Jedynym ośrodkiem w Małopolsce o ponad regionalnym charakterze, przyciągającym studentów ze wszystkich województw w kraju oraz z zagranicy, jest Kraków, który jednocześnie, z uwagi na swój potencjał i liczbę studentów, kształtuje praktycznie wskaźniki dla całej Małopolski.

Wykres 7.

Struktura studentów szkół wyższych w roku akademickim 2015/2016, wg ośrodków akademickich

Źródło: opracowanie własne

Spośród studiujących w Małopolsce 85,6% posiadało legitymację uczelni publicznej. Szkoły prywatne były bardziej popularne w grupie studentów z Małopolski (co piąty z nich) niż w grupie przyjezdnych studentów (mniej niż co dziesiąty z nich), co potwierdza tezę, iż mają one znacznie bardziej subregionalny charakter niż uczelnie publiczne. W większości biorących udział w badaniu uczelni przeważali studenci pochodzący z województwa małopolskiego. Tylko w trzech krakowskich szkołach wyższych większość stanowiły osoby zamieszkałe na terenie pozostałych województw: w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej (80,0% studentów spoza Małopolski), na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz na Akademii Górniczo-Hutniczej (ponad 50,0% studentów spoza Małopolski). W większości uczelni w grupie przyjezdnych przeważali mieszkańcy sąsiednich regionów: podkarpackiego, śląskiego oraz świętokrzyskiego.

Najbardziej popularne są studia w trybie stacjonarnym. W roku akademickim 2015/2016 69,7% wszystkich studentów uczęszczało na zajęcia w trybie dziennym. Nauka w trybie zaocznym była znacznie częściej wybierana przez studentów prywatnych szkół wyższych (ok. 3/4 studentów) niż wśród uczących się na publicznych uczelniach (mniej niż 1/4 studentów). W grupie młodzieży zamieszkałej poza województwem małopolskim, znacznie większą popularnością cieszyły się studia stacjonarne i tylko co piąty z nich zdecydował się na studia płatne. Z kolei wśród Małopolan, w roku akademickim 2015/2016, podział na studentów stacjonarnych oraz niestacjonarnych był nieco bardziej zbliżony do średniej wojewódzkiej – 37,3% z nich było studentami studiów zaocznych, a 62,7% było studentami studiów dziennych.

Większość studentów (58,5%) w województwie małopolskim była słuchaczami studiów pierwszego stopnia, a ok. co trzeci z nich (32,3%) kształcił się na poziomie studiów drugiego stopnia. Około 3,1% studiujących w Małopolsce to doktoranci, a 6,1% wybrało pięcioletnie studia magisterskie. We wszystkich grupach studentów dominowały osoby z Małopolski, za wyjątkiem studiów jednolitych magisterskich, na których podobny odsetek studentów pochodził zarówno z Małopolski, jak i spoza granic regionu.

Tabela 4.

Struktura studentów krajowych studiujących w małopolskich uczelniach, wg trybu studiowania i rodzajów studiów

Wyszczególnienie	Studenci zamieszkali w Małopolsce	Studenci krajowi zamieszkali poza Małopolską	Studenci krajowi ogółem
Tryb studiowania			
niestacjonarne	37,3%	18,1%	30,3%
stacjonarne	62,7%	81,9%	69,7%
razem	100,0%	100,0%	100,0%
Rodzaj studiów			
I stopnia	60,8%	54,5%	58,5%
II stopnia	31,6%	33,5%	32,3%
jednolite magisterskie	4,8%	8,3%	6,1%
III stopnia	2,8%	3,7%	3,1%
razem	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5.

Struktura ilościowa studiujących w małopolskich uczelniach, wg miejsca zamieszkania

Nazwa uczelni	Udział studentów z Małopolski	Udział studentów z pozostałych województw
Uniwersytet Jagielloński	49,2%	50,8%
Akademia Górniczo-Hutnicza	49,2%	50,7%
Uniwersytet Ekonomiczny	63,2%	36,8%
Politechnika Krakowska	61,8%	38,2%
Uniwersytet Papieski im. Jana Pawła II	69,7%	30,2%
Uniwersytet Pedagogiczny	93,2%	6,8%
Uniwersytet Rolniczy	55,1%	44,9%
Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronistawa Czecha w Krakowie	67,1%	32,9%
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu	98,8%	1,2%
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie	84,7%	15,3%
Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Targu	95,4%	4,6%
Akademia Sztuk Pięknych	52,1%	47,9%
Akademia Muzyczna w Krakowie	52,6%	47,4%
Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna w Krakowie	20,0%	80,8%
Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Tarnowie	87,8%	11,9%
Krakowska Akademia	67,4%	32,5%
Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie	85,6%	14,4%
Akademia Ignatianum w Krakowie	75,6%	24,4%

Nazwa uczelni	Udział studentów z Małopolski	Udział studentów z pozostałych województw
Krakowska Wyższa Szkoła Promocji Zdrowia	75,5%	24,4%
Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis Academy w Nowym Sączu	79,0%	21,0%
Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej	55,9%	44,1%
Tarnowska Szkoła Wyższa	85,8%	14,2%
Kujawska Szkoła Wyższa, Wydział Zamiejscowy w Nowy Targu	95,0%	5,0%

Źródło: opracowanie własne

STUDENCI ZAGRANICZNI

Studenci zagraniczni w polskim szkolnictwie wyższym

Polskie szkolnictwo wyższe staje się coraz bardziej popularne na międzynarodowym rynku usług edukacyjnych. Według opracowania GUS „Dane wstępne dotyczące szkolnictwa wyższego 2015” na polskich uczelniach w roku akademickim 2015/2016 studiowało 57 119 obcokrajowców ze 157 krajów na świecie⁴. W stosunku do 2014 r. liczba zagranicznych studentów w Polsce wzrosła o 23 p.p. i był to już kolejny, ponad 20-procentowy wzrost liczby studentów z zagranicy w stosunku do poprzedniego roku. Wskaźnik umiędzynarodowienia (rozumiany jako udział zagranicznych studentów w ogólnej liczbie studiujących) w Polsce wyniósł 4,1% i w stosunku do 2014 r. wzrósł o 1 p.p.

Obserwowany wzrost odsetka obywateli innych krajów kształcących się na polskich uczelniach wynika m.in. z systematycznie malejącej ogólnej liczby studentów w Polsce. W 2015 r. było ich o 4,4% mniej niż w roku poprzednim. W całym kraju w latach 2005–2015 liczba studentów zmalała o 27,6%. Trend ten dotyczy w szczególności uczelni niepublicznych, w których w latach 2005–2015 zaobserwowano spadek liczby uczących się o 47,0%. W województwie małopolskim podobnie obserwowany jest spadek ogólnej liczby studentów, jednak zjawisko to rozpoczęło się dopiero od 2010 r. i miało mniejsze nasilenie niż średnio w kraju. W latach 2005–2015 liczba małopolskich studentów obniżyła się o 11,5%, natomiast deficyt studentów w największym stopniu dotyczył szkół niepublicznych – w latach 2005–2015 liczba uczących się na prywatnych uczelniach w województwie małopolskim obniżyła się o 40,6%.

Z drugiej strony, wzrost popularności oferty polskich szkół wyższych poza granicami kraju to efekt zarówno zawieranych umów między rządem polskim i przedstawicielami innych krajów, jak i innych działań promocyjnych, prowadzonych przez polskie uczelnie, co ma swoje odzwierciedlenie w analizowanych danych. Według danych GUS w 2015 r. na 57 119 studiujących w Polsce obcokrajowców ponad dwie trzecie (69,4%) to obywatele krajów sąsiadujących, spośród których dominują studenci zza wschodniej granicy – Ukrainy (53,6% – 30 589 osób) i Białorusi (8,1% – 4 615 osób). Stosunkowo wysoki odsetek stanowiły osoby pochodzące z pozostałych byłych republik radzieckich: Rosji (1 042 osoby – 1,8%), Litwy (917 osób – 1,6%), Kazachstanu (773 osoby – 1,4%), Uzbekistanu (242 osoby – 0,4%), Gruzji (241 osób – 0,4%) czy Azerbejdżanu (237 osób – 0,4%), co jest skutkiem m.in. od lat prowadzonej polityki polskiego rządu w ramach pomocy rozwojowej na rzecz tych krajów (programy stypendialne dla najzdolniejszych studentów, darmowe studia dla posiadaczy Karty Polaka⁵). Było to jedno z pierwszych działań na rzecz umiędzy-

4 Stan na 31 XI 2015 r.

5 Karta Polaka jest dokumentem stwierdzającym przynależność do narodu polskiego, który to dokument może być przyznany osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego lub zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz deklarującej przynależność do narodu polskiego i spełniającej określone ustawą warunki.

narodowienia polskiego szkolnictwa wyższego – zachęcano obywateli byłych republik radzieckich, posiadających polskie pochodzenie, do zdobycia wyższego wykształcenia na polskich uniwersytetach. Znajomość zarówno polskiego języka, jak i kultury nie wymagała dostosowywania do nich programów studiów oraz sprzyjała łatwej adaptacji do polskiego społeczeństwa.

Do Polski na studia przybywają również obywatele innych państw: z zachodniej części Europy (w 2015 r. najliczniej reprezentowane były: Norwegia, Hiszpania i Szwecja), jak i z innych kontynentów (w 2015 r. najliczniej reprezentowane były: Indie, Arabia Saudyjska i Chiny). Atrakcyjność polskich uczelni potwierdzają również wyniki badania satysfakcji studentów biorących udział w wymianach międzynarodowych („International Student Satisfaction in Europe”). Badanie satysfakcji jest organizowane przez europejski portal internetowy StudyPortals⁶. O ile w latach 2013 i 2014 w tym rankingu Polska lokowała się poza pierwszą dziesiątką, o tyle w latach 2015 i 2016 była już w ścisłej czołówce (kolejno na 6 i na 3 miejscu). W 2016 r. najbardziej korzystne opinie uzyskały największe polskie uczelnie publiczne: Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Politechnika Wroclawska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński oraz Uniwersytet Warszawski. W porównaniu do pozostałych uczelni w Europie, dwie polskie uczelnie – Politechnika Wroclawska oraz Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie uzyskały najwyższe z możliwych ocen studentów i znalazły się w grupie 14 najlepszych europejskich uczelni.

Zwiększający się odsetek studentów nieposiadających żadnych wcześniejszych powiązań z Polską (w 2015 r. stanowili oni 86,7% wśród studiujących obcokrajowców) to efekt wzmożonych działań promocyjnych, podejmowanych przez polskie uczelnie: prowadzenia stron internetowych w obcych językach, uczestnictwa w międzynarodowych targach edukacyjnych, spotkaniach z potencjalnymi studentami w ich macierzystym kraju, organizowania kampanii reklamowych przy wykorzystaniu mediów społecznościowych, współpracy z agencjami rekrutacyjnymi, zapewniania instytucjonalnej opieki nad cudzoziemcami, zatrudniania nauczycieli akademickich z zagranicy, organizowania kursów języka polskiego itp. Przykładem zintegrowanych działań promocyjnych było wdrożenie w 2005 r. mocą uchwały Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, razem z Fundacją Edukacyjną Perspektywy, wieloletniego programu promocyjnego polskiego szkolnictwa wyższego na świecie pt. „Study in Poland”. Program zrzesza 40 polskich uczelni (39 akademickich i 1 zawodową). W latach 2005–2011 zorganizowano już 45 misji do 17 krajów na świecie, przeprowadzając prezentacje polskich uczelni oraz 5 konferencji na temat polskiego szkolnictwa wyższego⁷. Działania na rzecz promocji studiów w Polsce podejmuje również szereg innych instytucji, tj. agencje: Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej oraz organizacje edukacyjne: Fundacja Fullbrighta, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej.

W 2015 r. na stronach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego opublikowano po raz pierwszy w Polsce „Program umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego”⁸, przedstawiający wizję działań na rzecz zwiększenia konkurencyjności polskich szkół wyższych na arenie międzynarodowej.

6 Badanie jest przeprowadzane rokrocznie od 2013 r. na podstawie recenzji studentów Erasmusa wystawianych na specjalnie utworzonej do tego platformie internetowej STeXX (Student Experience Exchange). W ramach badania recenzje zostały odpowiednio skategoryzowane. Ostatnia, czwarta edycja badania z 2016 r. bazowała na ponad 15 tys. recenzji studentów; więcej na stronie: <http://www.studyportals.com/>.

7 Więcej na ten temat można przeczytać na oficjalnej stronie programu: <http://www.studyinpoland.pl/en/>.

8 Program umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dostępny na: <http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/program-umiedzynarodowienia-szkolnictwa-wyzszego.html>, dostęp: 03.08.2016 r.

Do strategicznych, geograficznych kierunków promowania polskich szkół wyższych zaliczono: Państwa Partnerstwa Wschodniego (Białoruś, Ukraina, Mołdawia, Gruzja, Azerbejdżan, Armenia), w których od lat jest prowadzona aktywna polityka Polski w ramach pomocy rozwojowej. Do innych, strategicznych, geograficznych kierunków zaliczono państwa rynków strategicznych, w których prognozuje się duży popyt na usługi edukacyjne (Brazylia, Chiny, Indie, Indonezja, Wietnam), a także państwa Bliskiego Wschodu, na rzecz których zaleca się tworzenie programów studiów i stypendiów w Polsce na potrzeby tamtejszych rynków, oraz państwa afrykańskie, w przypadku których zaleca się prowadzenie polityki stypendialnej w powiązaniu z interesami polskich przedsiębiorców.

W ww. planie uwzględniono najważniejsze główne kierunki działań dla polskich uczelni wyższych, m.in.:

- tworzenie atrakcyjnej dla cudzoziemców oferty programowej;
- tworzenie systemu wspierającego udział pracowników w programach międzynarodowych;
- wspieranie kadry oraz studentów w wyjazdach za granicę oraz w powrotach do Polski;
- dostosowanie obsługi administracyjnej do potrzeb zagranicznych studentów oraz poszerzenie umiejętności pracowników uczelni.

Pomimo dużej mobilizacji w celu zwiększenia poziomu umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego, Polska nadal jest jednym z ostatnich krajów OECD, do których przyjeżdżają studenci spoza granic kraju. Średni udział zagranicznych studentów w tych krajach to 6,0%, (najwięcej w Luksemburgu – ponad 40,0% zagranicznych studentów⁹)¹⁰, podczas gdy wg danych GUS w Polsce w 2015 r. wartość wskaźnika oszacowano na 4,1% (w Małopolsce: 4,2%). Mimo systematycznego wzrostu udziału obcokrajowców na polskich uczelniach (w 2010 r. średnio w Polsce wartość wskaźnika wyniosła 1,2%, a w Małopolsce 1,1%), nadal niezbędne są dalsze działania promocyjne, aby osiągnąć europejski poziom w tej kwestii. Wynika to z faktu, iż polskie uczelnie nadal nie są wystarczająco konkurencyjne w stosunku do innych dużych, prestiżowych ośrodków akademickich na świecie. Obecnie polskie programy studiów przede wszystkim są popularne wśród obywateli Ukrainy – od kilku lat obserwuje się najbardziej dynamiczny wzrost ich liczby na polskich uczelniach.

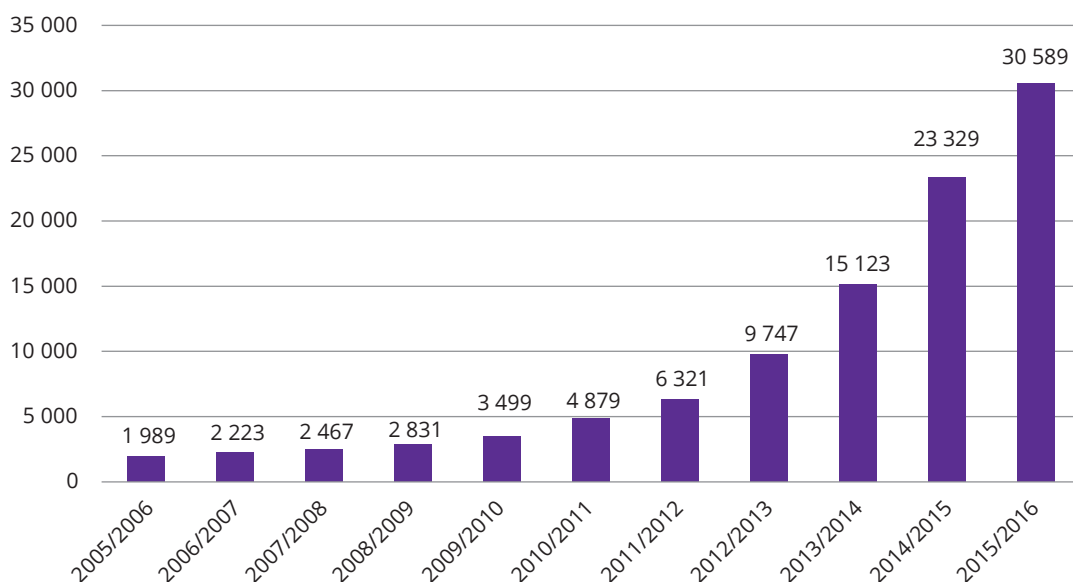
---

9 Dane dla 2014 r.

10 Education at a Glance 2016: OECD indicators, OECD 2016, OECD Publishing, Paris.

Wykres 8.

Liczba studentów z Ukrainy studiujących w polskich szkołach wyższych w latach 2005–2016

Źródło: GUS

Studenci zagraniczni w województwie małopolskim

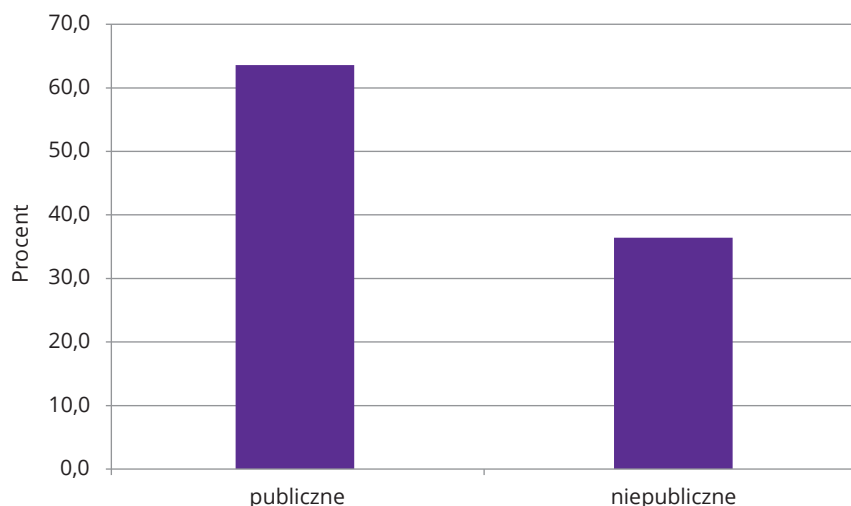
Małopolskie ośrodki akademickie należą do jednych z najważniejszych w kraju podmiotów kształtujących system szkolnictwa wyższego w Polsce. Tym samym zarówno plany, jak i efekty prowadzonych działań na rzecz jego umiędzynarodowienia mają duże znaczenie dla rozwoju województwa małopolskiego, co ma swoje odzwierciedlenie w uzyskanych danych w ramach przeprowadzonej przez MORR analizy oddziaływania małopolskich uczelni.

W roku akademickim 2015/2016 w województwie małopolskim studiowało 5 900 studentów z zagranicy i stanowili oni 3,1% sumy studentów wszystkich uczelni, które wzięły udział w badaniu przeprowadzonym przez MORR¹¹. W analizowanej grupie uczących się osób z zagranicy, byli obywatele 98 krajów, z których najliczniej reprezentowana była Ukraina (66,6% studentów). Wśród pozostałych 33,4% cudzoziemców, największy ich odsetek stanowili mieszkańcy: Norwegii (6,9%), Białorusi (4,5%), Stanów Zjednoczonych (2,3%) oraz Kazachstanu (1,7%). W systemie stacjonarnym studiowało 95,5% studentów zagranicznych. Największą popularnością cieszyły się studia pierwszego stopnia (55,7% studentów) oraz drugiego stopnia (25,1% studentów), a także jednolite magisterskie (15,1% studentów). W niewielkim stopniu zagraniczni studenci wybierali studia inżynierskie (2,1%) oraz doktoranckie (2,0%). W populacji małopolskich studentów z zagranicy, nieco większą popularnością cieszyły się szkoły publiczne, w których studiowało 63,6% uczącej się młodzieży.

11 Brak danych dla 60 studentów.

Wykres 9.

Struktura studujących w Małopolsce z zagranicy w roku akademickim 2015/2016, wg podziału na uczelnie publiczne i niepubliczne

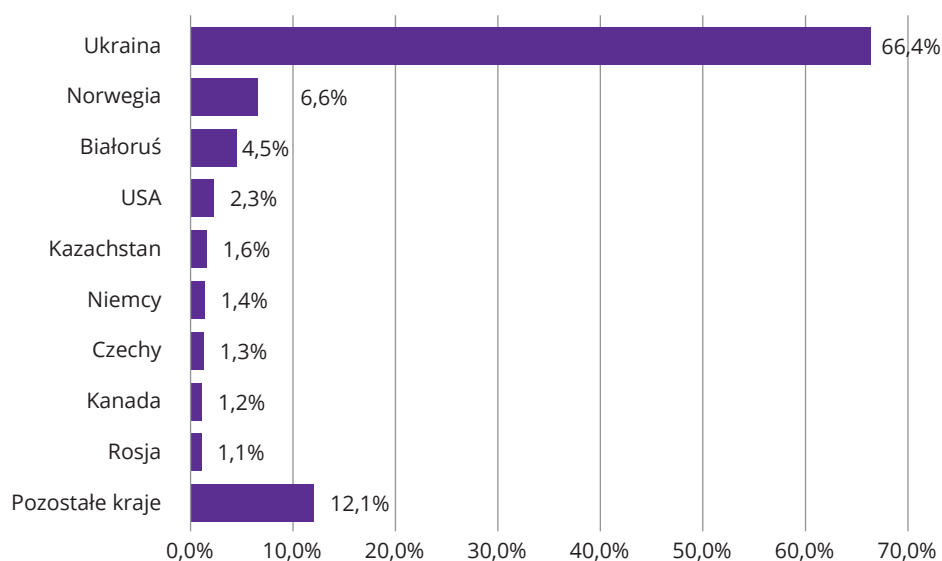

Źródło: opracowanie własne

Z drugiej strony, wśród badanych uczelni to szkoły prywatne wykazały najwyższy udział obcokrajowców wśród kształcącej się tam młodzieży. Szczególną uwagę zwracają wartości wskaźnika obliczone dla: Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (24,5%), Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej (28,3%) oraz Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu (10,4%). Wśród uczelni publicznych, najwyższy stopień umiędzynarodowienia wykazały: Uniwersytet Ekonomiczny (5,9%), Uniwersytet Jagielloński (3,9%), Akademia Sztuk Pięknych (2,7%) oraz Akademia Górniczo-Hutnicza (1,7%).

Wykres 10.

Struktura studujących obcokrajowców na uczelniach wyższych w województwie małopolskim w roku akademickim 2015/2016, wg krajów pochodzenia

Źródło: opracowanie własne

W roku akademickim 2015/2016 prawie wszyscy studenci cudzoziemcy (94,9%) wybrali studia w Krakowie i tylko niewielki ich odsetek uczęszczał na zajęcia w Nowym Sączu (2,8%) i w Suchej Beskidzkiej (2,3%). Spośród małopolskich uczelni, studenci z zagranicy wybierali programy studiów głównie na czterech największych małopolskich uczelniach: Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Ekonomicznym oraz Akademii Górniczo-Hutniczej. Wśród nich największą popularnością cieszyła się Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego – największa w województwie niepubliczna szkoła wyższa, na której kształciło się 31,9% małopolskich studentów z zagranicy. Pozostali w większości byli słuchaczami wspomnianych wcześniej: Uniwersytetu Jagiellońskiego (30,1%), Uniwersytetu Ekonomicznego (20,8%) i Akademii Górniczo-Hutniczej (8,3%). W sumie na tych uczelniach kształciło się 91,1% obcokrajowców. Stosunkowo niewielu z przyjezdnych studentów uczyło się na innych, popularnych krakowskich uczelniach, tj. na Politechnice Krakowskiej (1,0%), Uniwersytecie Pedagogicznym (0,6%), Uniwersytecie Jana Pawła II (0,3%), czy Uniwersytecie Rolniczym (0,2%). W grupie studentów obcokrajowców, którzy wybrali studia w innych małopolskich miastach akademickich, największy ich odsetek wykazała Wyższa Szkoła Biznesu – National Louis University (2,6%) oraz Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej (2,3%).

W każdej z uczelni jedną z największych reprezentacji stanowili studenci pochodzący z sąsiadujących krajów zza wschodniej granicy (Ukraińcy, Białorusini i Rosjanie). W szczególności dużą popularnością w tej grupie cieszyła się Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, na której prawie wszyscy studiujący obcokrajowcy pochodzili właśnie z tych krajów (96,6%). W sumie w roku akademickim 2015/2016 na Krakowskiej Akademii studiowało 45,9% wszystkich małopolskich studentów pochodzących z Ukrainy. Nieco bardziej zróżnicowaną grupę zagranicznych studentów wykazały pozostałe uczelnie publiczne. Największą różnorodność pod względem krajów, których obywatele przyjechali do Krakowa na studia, wykazał Uniwersytet Jagielloński. W sumie uczących się na tej uczelni obcokrajowców było 1 776 i pochodzili oni z 77 krajów. W roku akademickim 2015/2016 na studia na UJ najwięcej przyjechało obywateli z: Ukrainy (31,1%), Norwegii (22,7%), Stanów Zjednoczonych (7,1%), Białorusi (7,0%) oraz Kanady (3,7%). Pozostałe 27,8% uczących się osób z zagranicy reprezentowało 72 kraje z całego świata. Wśród obcokrajowców popularny był również Uniwersytet Ekonomiczny – 1 229 studentów z 58 krajów, na którym, podobnie jak na Krakowskiej Akademii, stosunkowo wysoki odsetek stanowiły osoby pochodzące ze wschodnich, sąsiednich państw: Ukrainy, Białorusi i Rosji (87,5%). Ostatnią uczelnią, którą studenci z zagranicy chętnie wybierali, była Akademia Górniczo-Hutnicza. W roku akademickim 2015/2016 w 51,0% byli to studenci z Ukrainy, w 6,1% z Wietnamu, a w 5,9% z Hiszpanii. Pozostałe 37% przyjechało na studia na tej uczelni z 43 krajów na świecie.

Łącznie jako miejsce swoich studiów, uczelnie położone na terenie Małopolski wybrali studenci z 98 krajów.

Tabela 6.

Liczba studentów cudzoziemców wg rodzajów studiów i wybranych krajów – stan w styczniu 2016 r.

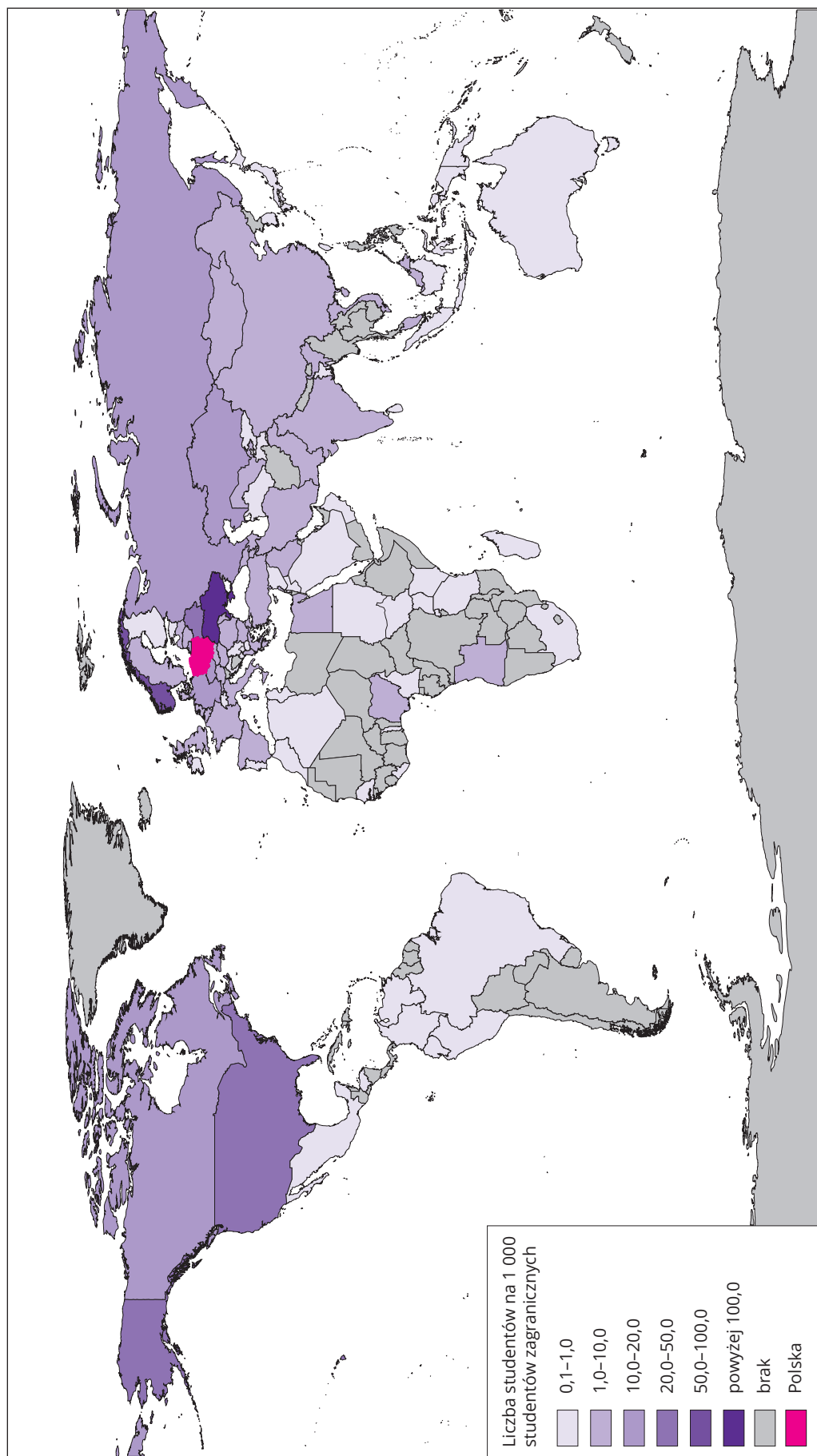
Kraj	Rodzaj studiów				Razem
	I stopnia	II stopnia	III stopnia	jednolite magisterskie	
Studenci obcokrajowcy – razem	3 451	1 468	122	859	5 900
w tym:					
Ukraina	2 823	981	38	91	3 933
Norwegia	4	1		403	408
Białoruś	140	86	6	35	267
USA	17	25	2	92	136
Kazachstan	74	17	6	1	98
Niemcy	35	21	4	24	84
Czechy	25	19	4	30	78
Kanada	3	3	1	61	68
Rosja	41	20	1	1	63
brak danych	10	46	2	2	60
Francja	13	31		3	47
Litwa	19	13	3	8	43
Malezja	1	3		32	36
Wietnam	18	16	1		35
Hiszpania	24	10			34
Słowacja	8	14	6	3	31
Szwecja	4	2	1	18	25
Wielka Brytania	4	8	2	11	25
Włochy	7	11	4	2	24
Mongolia	15	5	1	1	22
Turcja	17	5			22
Gruzja	7	10	4		21
Chiny	6	8	2		16
Grecja	11	3		2	16
Indie	4	5	5	1	15
Węgry	3	10	1	1	15
Uzbekistan	7	4	1	1	13
Austria	5	2	1	4	12
Mołdawia	8	3	1		12
Albania	6	2		3	11
Angola	9	2			11
Łotwa	8	3			11
Irak	3	4	3		10

Źródło: opracowanie własne

Mapa 16.

Liczba studiujących w szkołach wyższych w województwie małopolskim w roku akademickim 2015/2016, wg kraju pochodzenia

Źródło: opracowanie własne

WNIOSKI

1

Utrzymujące się trendy demograficzne zapowiadają stałe zmniejszanie się liczby studentów krajowych. Należy poważnie zastanowić się nad utrzymaniem obecnej sieci szkół wyższych, zwłaszcza tych o zbliżonych profilach kształcenia.

2

Duży odsetek obcokrajowców na niektórych uczelniach (nawet ponad 20%) oraz wciąż rosnąca ich liczba wskazują zarówno na aktywną i efektywną politykę tych uczelni w zakresie pozyskiwania studentów, jak i docenianie znaczenia polskiego dyplomu na zagranicznych rynkach pracy.

3

Tendencja ubywania studentów dotyczy w największym stopniu szkół prywatnych. Ze względu na znacznie większą popularność szkół publicznych wśród studentów krajowych (zarówno z Małopolski, jak i spoza granic województwa), należy spodziewać się sukcesywnej redukcji liczby prywatnych szkół wyższych, adekwatnie do realnego zapotrzebowania.

4

Uczelnie zlokalizowane poza głównymi ośrodkami akademickimi mają wyraźnie subregionalny charakter, jednocześnie rywalizując z innymi ośrodkami z uwagi na zbliżone kierunki kształcenia. Warto rozważyć ściślejszą specjalizację tych uczelni z nastawieniem na poszerzenie terytorialne oddziaływania.

5

Małopolska jest bardzo silnym ośrodkiem akademickim, zawdzięczającym pozycję głównie uczelniom publicznym. Bliższa współpraca z uczelniami położonymi w sąsiednich województwach, głównie na Śląsku, ma szansę na zbudowanie, dzięki efektowi synergii, ośrodka o znaczeniu międzynarodowym.

6

Małopolskie szkolnictwo wyższe kształci przede wszystkim studentów ze swojego regionu oraz województw sąsiadujących: podkarpackiego, śląskiego i świętokrzyskiego (prawie 90% małopolskich studentów). Uczelnie powinny intensyfikować swoje działania promocyjne, jak również zweryfikować ofertę edukacyjną celem przyciągnięcia studentów z innych regionów kraju.

7

Obserwowane trendy wskazują, iż liczba polskich studentów będzie maleć. W interesie małopolskich uczelni jest dostosowywanie swoich usług do potrzeb globalnego rynku, co m.in. oznacza zreformowanie systemu studiowania oraz rozbudowanie oferty w odpowiedzi na potrzeby studentów zagranicznych.

8

Zarówno w Polsce, jak i w województwie małopolskim, największą reprezentację wśród zagranicznych studentów mają Ukraińcy. Z kolei prognozy demograficzne wskazują, iż w przyszłości największe populacje studentów będą pochodziły z: Brazylii, Chin, Indonezji, Indii oraz Wietnamu. Obecnie polskie uczelnie nie są chętnie wybierane przez studentów z tych krajów, dlatego należy zintensyfikować promocję małopolskich uczelni na ich terenie.

9

W skali globalnego rynku, małopolskie uczelnie są stosunkowo mało konkurencyjne w porównaniu do innych, popularnych na świecie ośrodków akademickich. Z drugiej strony, polskie studia na kierunkach medycznych, które otrzymały akredytację od prestiżowych, światowych organizacji, cieszą się dużą popularnością wśród zagranicznych studentów. Dodatkowym atutem jest ich niewysoka cena, w porównaniu do uczelni z innych krajów. Warto więc zadbać o to, aby podobny proces dotyczył pozostałych programów studiów, by przyciągnąć jeszcze więcej zagranicznych studentów do Polski.

Małopolskie
Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72 B, 30-552 Kraków

ISBN 978-83-65325-30-3
Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

MAŁOPOLSKA

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

